

BIBLIOTEKARZ



Stowarzyszenie
Bibliotekarzy
Polskich

Rok założenia 1917

2/2010

Jadwiga Sadowska

Na marginesie zarządzania – kariera w bibliotece

Ryszard Turkiewicz

Dlaczego giną bibliotekarze? – refleksyjnie

Jan Ciechorski

Prowadzenie działalności gospodarczej
przez bibliotekę publiczną

Beata Wieczorkowska

Bibliografia Zawartości Czasopism
od 2010 roku

Przekaż 1 procent Twojego podatku na SBP!!!

Bądź sponsorem SBP!

Zbliża się okres rozliczeń podatkowych. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, będąc organizacją pożytku publicznego, ma prawo do korzystania z dobrowolnych odpisów od podatku dochodowego osób fizycznych i prawnych w wysokości 1%. Uzyskane w ten sposób fundusze wspomogły w latach ubiegłych m.in. realizację ogólnopolskiego programu Tydzień Bibliotek oraz organizację konferencji i seminariów poświęconych najistotniejszym zagadnieniom bibliotekarstwa polskiego. Wszystkim dotychczasowym darczyńcom serdecznie dziękuję.

W tym roku ponownie zwracam się z prośbą o dokonanie odpisów 1% za rok 2009 na rzecz Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Apekuję do środowiska bibliotekarskiego o włączenie się w kampanię **1% na rzecz SBP**. Wszystkim ofiarodawcom, którzy zdecydują się wesprzeć w ten sposób działalność Stowarzyszenia serdecznie dziękuję.

Zgromadzone środki przeznaczone będą na cele służące środowisku bibliotekarskiemu.

Elżbieta Stefańczyk
Przewodnicząca SBP

WARUNKI PRENUMERATY „BIBLIOTEKARZA”

STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH

„Bibliotekarz” dostępny jest w prenumeracie i w bezpośredniej sprzedaży w Biurze ZG SBP. Zamówienia na czasopismo można składać w ciągu całego roku, od dowolnego numeru pisma. Numery archiwalne, a także pojedyncze numery można nabyć wyłącznie w Biurze ZG SBP. Oferta ważna do wyczerpania nakładu. Wysokość bieżącej prenumeraty rocznej wynosi 144 zł (12 zł za 1 numer).

Wpłaty na prenumeratę przyjmuje:

Dział Promocji i Sprzedaży Biura ZG SBP

Al.Niepodległości 213, 02-086 Warszawa

Informacje: Joanna Janczak tel. (22) 825-50-24, faks (22) 825-53-49

e-mail: sprzedaz@sbp.pl

konto SBP: Millennium 70 1160 2202 0000 0000 2814 5355

Proponujemy następujące rabaty:

przy zakupie 3-6 egzemplarzy – **10%**, 7-9 egz. – **15%**, 10 i więcej egz. – **20%**
(dot. jednego tytułu).

Powyższe rabaty dotyczą także zakupu książek naszego Wydawnictwa. Oferta obejmuje czasopisma i książki wydane dotychczas jak również prenumeratę na 2010 rok.

Aby dokonać prenumeraty, należy wypełnić blankiet pocztowy lub bankowy z zaznaczeniem liczby zamawianych egzemplarzy i dokonać wpłaty. Zaprenumerowane egzemplarze przesyłane są na adres prenumeratora przesyłką pocztową zwykłą.

Ponadto prenumeratę przyjmują:

„RUCH” S.A i POCZTA POLSKA – kwartalnie

Obserwując realia

Kiedy piszę te słowa, jestem zadziwiony i mile zaskoczony: sprawa łączenia bibliotek wiejskich z innymi instytucjami wypłynęła ze środowiska bibliotekarskiego na forum publiczne i stała się wydarzeniem medialnym, a poniekąd także politycznym. To ewenement. Od dawna bowiem było trudno zainteresować media, zwłaszcza centralne, sprawami bibliotek. Wygląda na to, że tym razem się udało...

Mniej zorientowanym przypomnę w skrócie, że po jesiennym Kongresie Kultury Polskiej w Krakowie, w czasie którego przedstawiono sygnowany m.in. przez prof. Jerzego Hausnera raport o stanie kultury, MKiDN przedstawiło do uzgodnień środowiskowych proponowane w tym raporcie projekty nowelizacji zapisów ustawowych dotyczące m.in. likwidacji zakazu łączenia bibliotek publicznych z innymi instytucjami i bibliotekami szkolnymi. Wśród bibliotekarzy znających realia bibliotekarstwa wiejskiego zawrzało. Mniej zorientowani usiłowali racjonalizować resortowe propozycje. Niedawno sam słyszałem publiczną wypowiedź prominentnej bibliotekarki, która oświadczyła, że nie rozumie oporu przed zniesieniem zakazu łączenia, bo ostatnio zwiedzała w regionie biblioteki wiejskie i – jej zdaniem – powinno się je zorać z całym ich zabiedzeniem. Skoro więc łączenie jest szansą, to szansę tę należy wykorzystać i biblioteki unowocześnić... Osobie tej trudno było uwierzyć, że samorządy szukają w bibliotekach oszczędności, a nie możliwości ich doinwestowania i unowocześnienia.

Ale do rzeczy. Projekty ministerialne odczytano jednoznacznie jako zagrożenie dla istnienia bibliotek na wsi. Zaczął więc nasilać się ruch sprzeciwu, i do resortu kultury popłynęły opinie negatywne z poszczególnych bibliotek, organizacji. W odpowiedzi resort wyjaśniał, że skoro samorządy łożą coraz więcej na kulturę, to (w uproszczeniu) niech mają to, czego chcą. Niby logicznie...

Zaniepokojone tą sytuacją SBP, które wcześniej również przekazało resortowi negatywną opinię, wystąpiło z inicjatywą i zwołało 18 listopada spotkanie przedstawicieli ośmiu organizacji z obszaru bibliotekarstwa i informacji naukowej poświęcone sprawie likwidacji zakazu łączenia bibliotek. Przyjęty wówczas wspólny protest (opublikowaliśmy go w poprzednim numerze) wobec projektowanej nowelizacji zapisów ustawowych przekazano Bogdanowi Zdrojewskiemu, ministrowi kultury i dziedzictwa narodowego, i przesłano do wiadomości Waldemarowi Pawlakowi, wicepremierowi, przewodniczącemu Komisji Trójstronnej ds. Społeczno-Gospodarczych. Organizacje bibliotekarzy szkolnych i pedagogicznych wystąpiły dodatkowo ze swoimi protestami.

W mediach sprawa zakazu łączenia znalazła się dzięki Janowi Krajewskiemu z Polskiego Związku Bibliotek, który, wykorzystując protest ośmiu organizacji, zainicjował kampanię masowego przekazywania protestów bibliotekarzy do resortu kultury w dniu 15 grudnia. Jego wystąpienie zainteresowało dziennikarzy, co zaowocowało informacjami naświetlającymi istotę protestu. Broniąc propozycji resortu, wywiadu udzielił także minister Bogdan Zdrojewski.

Przed Świętami Bożego Narodzenia do sprawy włączyły się środowiska twórcze. Z inicjatywy pisarza Tomasza Piątka pismo do premiera Donalda Tuska popierające protest bibliotekarzy podpisali liczni pisarze i twórcy ze świata kultury i nauki, a także czytelnicy, nauczyciele i bibliotekarze. W liście uwypuklono kulturowe i społeczne niebezpieczeństwa, jakie może przynieść proponowana nowelizacja.

Protesty przyniosły chyba oczekiwany skutek. Minister B. Zdrojewski wydaje się być przekonany do racji protestujących (zob. W kilku słowach).

Protesty przyczynią się też zapewne do wzmocnienia wiary środowiska bibliotekarskiego we własne siły i zachęcą do wspólnych działań. Sądzę również, że uzmysłwią one pracownikom administracji potrzebę pełniejszego liczenia się z wiedzą i doświadczeniem grupy zawodowej, która swą marnie opłacaną pracę traktuje jako służbę społeczeństwu. Można chyba także mieć nadzieję, że protesty zachęcą resort kultury do zweryfikowania propozycji nowelizacyjnych i nieulegania szkodliwym dla edukacji i kultury naciskom samorządów.

Dopisane 13 stycznia: dzisiejsza konferencja prasowa ministra B. Zdrojewskiego rozwiła te nadzieje całkowicie...

Jadwiga Sadowska

Na marginesie zarządzania – kariera w bibliotece

Kilkanaście lat temu na łamach „Bibliotekarza” (9/1997) ukazał się artykuł Jana Wołosza pt. *Kto jest kreatorem karier w bibliotece*. Autor nawiązywał do swoich wieloletnich doświadczeń i obserwacji, ale też odwoływał się do wzorców zagranicznych, w tym amerykańskich, przywołując wykłady Stana Elmana, amerykańskiego doradcy w Bibliotece Narodowej z początku lat dziewięćdziesiątych, wygłaszane w ówczesnym Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UW. Według Elmana podstawą kariery jest aktywność samego pracownika (charakterystyczne dla społeczeństwa amerykańskiego), tj. wykorzystywanie różnych możliwości do zaprezentowania się przez udział w pracach zespołów, w konferencjach, szkoleniach, przez wystąpienia publiczne, wykłady, kontakt z mediami itp. Natomiast ogólna konkluzja Wołosza była taka: kreatorem karier bibliotekarskich jest: a) sam pracownik, b) jego przełożony, c) otoczenie. Spójrzmy na to zagadnienie jeszcze raz z praktycznego punktu widzenia, próbując odpowiedzieć na pytanie, jak może kształtować karierę sam pracownik, a w jakim stopniu mogą wpływać na to czynniki zewnętrzne, tj. przełożony i otoczenie? Od czego konkretnie zależy kariera w bibliotece? Czy kariera pracownika ma znaczenie dla biblioteki? Czy biblioteka jest dobrym miejscem do „robienia kariery”? Zastanawiając się nad odpowiedziami, odwołując się w znacznym stopniu do obserwacji, znanych mi z wieloletniej pracy w bibliotekarstwie.

Czym jest kariera? *Słownik języka polskiego* określa karierę jako „powodzenie w życiu, zdobywanie coraz wyższych stanowisk w pracy zawodowej, naukowej, społecznej itp., osiągnięcie czegoś, co zapewni dobre widoki na przyszłość, dobra pozycja życiowa”. Kariera może mieć odcień pozytywny i negatywny, o czym świadczą słowa „karierowiczostwo”, „karierowicz”, czyli

dążenie do kariery za wszelką cenę, gdy kariera jest celem samym w sobie, gdy kogoś nie powstrzymują żadne skrupuły. Kariera kojarzy się z dłuższym procesem, co potwierdza wyrażenie „robić karierę”, ale zdarzają się też kariery nieoczekiwane, osiągane jakby bez trudu, inną drogą, co oddaje wyrażenie „błyskawiczna kariera” i kariery nadzwyczajne, wyjątkowe, co wyraża „błyskotliwa kariera” – ta ostatnia odnosi się raczej do innych dziedzin niż bibliotekarstwo (do literatury, sztuki, aktorstwa). O ile „błyskotliwa karierę” podziwiamy, o tyle do „błyskawicznej” raczej odnosimy się z rezerwą.

Kariera kojarzy się również z ambicją w znaczeniu „pragnienia twórczych osiągnięć, dążności do wybicia się”. Mówimy więc lub słyszymy o tym, że ktoś ma ambicję zrobienia czegoś lub że ktoś ma wygórowane ambicje, lub że ktoś ma większe ambicje niż możliwości realizacji itp. Ambicja jest ważną cechą osobowości pobudzającą do aktywności na jakimś polu i chyba nie będzie wielką przesadą, jeśli powiemy, że ambicja leży u podstaw kariery w tym sensie, że wyzwała aktywność osoby, a to z kolei ma znaczenie dla dalszego jej rozwoju. Oczywiście, sama ambicja, nie poparta zdolnościami czy wręcz talentem, wykształceniem, wiedzą, doświadczeniem, a może przede wszystkim predyspozycjami do określonego typu działalności, jest niewystarczająca, aby „zrobić” karierę.

W odniesieniu do pracy, kariera to zdobywanie coraz wyższych stanowisk, zazwyczaj łączących się lepszą pozycją materialną, może także społeczną i towarzyską. Ale jest to tylko jeden z aspektów kariery. Mówiąc o karierze w bibliotece, trzeba wyróżnić trzy typy: karierę zawodową (bibliotekarską), naukową i menedżerską, pamiętając jednocześnie, że rzadko występują one w czystej postaci.

Kariera naukowa kojarzy się ze zdobywaniem stopni i tytułów naukowych oraz publikowaniem. Są to najczęstsze wyróżniki, choć nie jedyne. Można by je uzupełnić o nauczanie akademickie, wystąpienia na konferencjach, redaktorstwo naukowe itp., choć w zasadzie głównie te pierwsze brane są pod uwagę w ocenie pracowników naukowych w bibliotece (stopień naukowy, bibliografia). Kariera menedżerska związana jest z zaj-

mowaniem stanowisk kierowniczych – od kierownika sekcji, przez kierownika pracowni, zakładu, działu po wicedyrektora i dyrektora biblioteki. Kariera bibliotekarska zawodowa wydaje się być najtrudniejsza do zdefiniowania. Być może należałoby ją traktować jako jakąś odmianę naukowej i menedżerskiej. Można jednak potraktować ją jako odrębny typ, który kojarzyłabym z doskonaleniem zawodowym, zdobywaniem wiedzy i doświadczenia, wyrażających się pewnego rodzaju perfekcjonizmem merytorycznym i/lub umiejętnościami organizacyjnymi. Oddzielam umiejętności organizacyjne i wiedzę zawodową, ponieważ nie zawsze idą one w parze, aczkolwiek nie wykluczają się, podobnie, jak przypadki kariery bibliotekarskiej zawodowej, naukowej i menedżerskiej równocześnie.

Kariera bibliotekarska nie przekłada się w wyraźny sposób na stronę finansową pracy, może dlatego w moim odczuciu, rzeczywista kariera bibliotekarska ma bliski związek z autorytetem, tzn. z jednej strony z dobrym wykonywaniem swoich obowiązków, wysokim stopniem wiedzy, umiejętnościami i chęcią jej przekazania, z drugiej zaś z uczciwością zawodową i etycznym postępowaniem, czego wymaga się od autorytetów. Znam osoby bez stopni naukowych i stanowisk, które są rzeczywistymi autorytetami w zakresie swojej pracy bibliotecznej – mogłyby być najwyższej klasy konsultantami i ekspertami np. w zakresie opisu bibliograficznego, formatu, kartotek wzorcowych, normalizacji, rękopisów czy starych druków, nie pełniąc żadnej funkcji kierowniczej, nawet kierownika sekcji. I bywa odwrotnie. Spotykamy pozome kariery bibliotekarskie, pojawiające się znienacka, niejako ogłaszane i nominowane przez dyrekcję, niespodziewane awanse, kariery „dworskie” (dyrekcyjni „konsultanci”), nie poparte wiedzą i umiejętnościami merytorycznymi, ale raczej umiejętnościami „współzycia” z dyrekcją lub otoczeniem zewnętrznym biblioteki, co też jest ważną cechą w relacjach społecznych.

Według wspomnianych wzorców zagranicznych kariera wymaga od pracownika aktywności wewnątrz biblioteki i poza nią. Premiowane jest uczestnictwo w realizacji projektów, udział w szkoleniach, konferencjach, podnoszenie kwalifikacji, publikacje itp. Jest to zrozumiałe – bez aktywnego udziału pracownika nie jest możliwy jego rozwój. Trudno też sobie wyobrazić potencjalnego kierownika, który nie zna możliwie szeroko swojej instytucji i który nie wychodzi poza codzienne zadania i swoją pracownię czy zakład. A trze-

ba tu od razu powiedzieć, że w bibliotekach wyjątkowo często spotyka się osoby aktywne w ramach swojego zakładu i niechętnie podejmujące aktywność poza nim.

Zadajmy sobie jednak pytanie, w jakim stopniu możliwa jest w naszych realiach aktywność pracownika bez wsparcia kierownika? Weźmy na przykład szkolenia (dziś już zwykle płatne) lub wyjazdy na konferencje (delegacje, wpisowe). Moje obserwacje wskazują, że coraz częściej biorą w nich udział tylko referenci, którzy wzajemnie wysłuchują swoich referatów, bo biblioteki nie mają środków (lub mają środki ograniczone) na opłaty konferencyjne i delegacje. Jaką szansę ma praktycznie w takiej sytuacji pracownik początkujący, nieznanym dyrekcji? Czy ktoś zaryzykuje wysłanie go na konferencję, zwłaszcza bez referatu? A wyjazdy zagraniczne? Tu konieczna jest znajomość języka, choć jest to warunek niewystarczający. Można otrzymać grant, jeśli odpowiednio wcześniej się o niego staramy i jeśli oczywiście spełniamy warunki, w tym wiekowe (promowani są raczej ludzie młodzi). Zdarza się jednak i tak, że grant nie obejmuje kosztów podróży. W takim przypadku oczekiwalibyśmy wsparcia ze strony biblioteki. Ale czy zawsze możemy na to liczyć?

A działalność dydaktyczna bibliotecznego pracownika naukowego. Może on mieć zajęcia dydaktyczne poza biblioteką w czasie służbowym (znam takie przypadki) lub prywatnym (takie również znam). To właśnie zależy od dyrekcji, która zgadza się (czasem milcząco, a czasem otwarcie) wykorzystywać czas służbowy na prowadzenie zajęć dydaktycznych (bywa, że sam dyrektor jest zatrudniony na etacie w jakiejś uczelni – w samej BN tak było i jest), ale bywa też tak, że pracownik wykorzystujący do tego celu urlop wypoczynkowy lub bezpłatny, może go nie otrzymać w czasie, gdy go akurat potrzebuje. Zależy to przecież od przełożonych. W takim przypadku pracownik zazwyczaj dokonuje oceny sytuacji i rezygnuje z kariery naukowej w bibliotece. Ja również takiego wyboru dokonałam.

Kiedy i jaki kierownik jest kreatorem kariery pracownika? Przede wszystkim taki, który chce to robić, który dostrzeże w pracowniku możliwości, pobudza je i stwarza warunki. Nie może to być kierownik myślący przede wszystkim o własnej karierze, konkurujący ze swoim personelem, kierownik z kompleksami, który w jakikolwiek sposób czuje się zagrożony na stanowisku (raczej psychicznie niż realnie),

który źle znosi obok siebie pracowników samodzielnie myślących i ambitnych, u którego przy każdym przejawie aktywności i samodzielności pracownika zapala się przysłowiowa czerwona lampka. Musi to być kierownik otwarty na ludzi i życzliwy wobec pracowników. Wreszcie musi mieć dla pracowników czas, bo kariery zawodowej czy naukowej nie robi się szybko. Takiego kierownika porównać można z promotorem prac naukowych, który zachęca do przeczytania jakichś lektur, do napisania artykułu czy recenzji, do wzięcia udziału w konferencji. Ja osobiście miałam szczęście spotkać na swojej drodze zawodowej takich kierowników, którzy raczej mnie zachęcali niż zniechęcali lub byli obojętni, którzy w jakimś stopniu stwarzali mi warunki do rozwoju, mam nadzieję, że widząc też w tym jakiś interes dla instytucji.

Pytanie, jaki interes może mieć biblioteka we wspomaganiu kariery zawodowej swoich pracowników. Wydaje się to oczywiste ze względu na cele wewnętrzne biblioteki, ale też na zewnątrz biblioteka jest postrzegana i oceniana m.in. przez znanych i cenionych w środowisku swoich pracowników. Promowanie biblioteki za pośrednictwem działalności naukowej, metodycznej, szkoleniowej, organizacyjnej czy wydawniczej uważam za ważne elementy kształtowania wizerunku biblioteki, nie gorszy niż inne formy.

W jakim stopniu otoczenie może być kreatorem karier w bibliotece? I o jakie otoczenie chodzi? Obserwacje wskazują, że na bibliotekarskie kariery menedżerskie ma wpływ otoczenie, ale niezawodowe, a raczej towarzyskie, partyjne, samorządowe. Takie wnioski możemy wysnuć, widząc, że na stanowisko dyrektora biblioteki jest mianowany ktoś, kto nigdy z biblioteką nie miał do czynienia, bo jest zredukowanym pracownikiem samorządowym lub przekwaniem, jest kolegą, któremu trzeba zapewnić jakieś stanowisko „z kłucza”, pozwolić mu „przetrzeć i przeczekać” trudny dla niego czas. Może to być ktoś, kto wprawdzie pracował w bibliotece, ale nie miał okazji być nawet kierownikiem sekcji, co nie przeszkadza, aby mianować go dyrektorem. Nie ma to większego znaczenia, bo dyrektorem czy kierownikiem biblioteki w Polsce może być prawie każdy – zawód nie jest przecież w żaden sposób chroniony. Z zagadnieniem tym wiąże się pytanie, czy kariera menedżerska wymaga doświadczenia. Wydawać by się mogło, że tak, ale nawet w ogłoszanych konkursach na stanowiska dyrektorskie, okazuje się, że wystarcza 2-3 lata (czasem mniej)

na dowolnym stanowisku kierowniczym, i to nawet nie w bibliotece, aby uznać, że kandydat ma odpowiednie doświadczenie, przy czym może to być doświadczenie negatywne – i tak nikt tego nie sprawdza. Czy na te właśnie kariery ma jakiś wpływ środowisko zawodowe? Chyba raczej nie. Przykładem choćby rola Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Wprawdzie może ono wyrazić swoją opinię w sprawie nominacji dyrektora jakiejś biblioteki, ale w zasadzie opinia ta rzadko bywa brana pod uwagę. Natomiast SBP może mieć wpływ pośredni, mianowicie działalność w strukturach SBP umożliwiała kontakty środowiskowe, co pośrednio może mieć znaczenie dla czyjejś kariery.

Czy biblioteka jest dobrym miejscem do „robienia kariery” i jakiej? Kiedy ponad 30 lat temu rozpoczynałam pracę zawodową w Bibliotece Narodowej, ówczesny jej dyrektor prof. Witold Stankiewicz, na spotkaniu z młodymi pracownikami powiedział, co zapamiętałam, a w każdym razie zwróciłam na to uwagę: „Biblioteka Narodowa jest dobrym miejscem do zrobienia kariery naukowej”. Miał na myśli przede wszystkim zbiory BN jako warsztat naukowy. I nie ulega wątpliwości, że jest to prawdą. Biblioteka, nie tylko narodowa, ale i akademickie, i duże publiczne są miejscem, pozwalającym na prowadzenie badań historycznych, czytelniczych, informacyjnych. I na pewno nie jest to tylko interes pracowników, którzy chcieliby robić karierę naukową – wbrew pozorom wcale nie jest dużo chętnych – ale także interes biblioteki. Oczywiście nie jest jednak tak (i nie powinno być), że zbiory biblioteczne są przede wszystkim warształem pracy naukowej dla bibliotekarzy, przeciwnie, powinny one być przede wszystkim opracowane bibliotecznie dla innych. Niemniej jednak, jak wskazują obserwacje, wśród bibliotekarzy zdarzają się osoby o predyspozycjach badawczych, które mają istotne osiągnięcia naukowe.

Na pewno łatwiej jest o karierę naukową w tych bibliotekach, które mają działy naukowe, jak np. Instytut Książki i Czytelnictwa w Bibliotece Narodowej czy oddziały prac naukowo-badawczych w bibliotekach akademickich. Jak się wydaje łatwiej o osiągnięcia naukowe w niektórych działach bibliotek, np. w zbiorach specjalnych niż np. w dziale gromadzenia czy udostępniania, chyba też łatwiej w bibliotekach naukowych niż publicznych, łatwiej w większych niż mniejszych. Trzeba jednak powiedzieć, że wiele prac badawczych (w tym doktorskich i habilitacyjnych) realizowa-

nych przez bibliotekarzy jest w znacznym stopniu wynikiem indywidualnych zainteresowań i poświęcenia prywatnego czasu, nie korzystają oni nawet z urlopów naukowych (ja sama jestem tego przykładem, mogłabym też wskazać inne osoby).

Tak więc kariera w bibliotece, tak jak i gdzie indziej, ma różne oblicza – od kariery prawdziwej, popartej rzetelną wiedzą i doświadczeniem, przez liczące się w środowisku kariery naukowe, po kariery, będące efektem przypadku lub działań środowisk zewnętrznych.

Dr hab. Jadwiga Sadowska jest profesorem Uniwersytetu Wrocławskiego i kierownikiem Zakładu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu w Białymstoku.

Ryszard Turkiewicz

Dlaczego giną bibliotekarze? – refleksyjnie

Nie słyszeliśmy o żadnej nienaturalnej śmierci wypożyczających książki, ale to fakt: **coraz liczniejsze skargi zwłaszcza osób starszych, że ubywa w bibliotekach publicznych bibliotekarzy, ściślej tzw. prawdziwych bibliotekarzy. Te głosy pochodzą najczęściej od czytelników dużych miast. Im większe miasto, im lepsze w naszym pojęciu biblioteki, tym sarkania częstsze.**

O co chodzi?

Można by problem sprowadzić do banalu. Przecież w centrach handlowych (dawniej supermarkety) następuje to samo zjawisko: ludzie starsi, w obliczu potęgi zgromadzonych towarów i szybko przemierzającej się na wrotkach obsługi, są tak samo zagubieni, jak w nowoczesnych bibliotekach. Wołają sklepiki małe, w których właściciel zagada po imieniu, poleci towar ze szczerego serca. Wołają też ciasnotę niewielkich biblioteczek i panie bibliotekarki, które niekoniecznie dałyby się namówić na wybieg modelek, ale które doskonale znają – bo były tu „od zawsze”. Te panie bibliotekarki mówią: „wiem, że lubi pani coś od serca, spłaczę się pani jak bóbr”, a nie rzucają w przelocie: „druga alejka”.

Konieczność inwestowania bibliotecznego w dzieci i młodzież istnieje od dawna w kanonie pracy bibliotecznej. Statystyka każdej biblioteki, w której dzieci i młodzież to więcej niż połowa bywalców, jest nieubлагana, ale w konsekwencji trochę myląca. Analogia do syzyfowej wydawałoby się nauki mycia zębów przez dzieci też nie jest w pełni uprawniona. Czy rzeczywiście półgodzinne czytanie pociechom przez rodziców całej Polski da efekt trwałego przywiązania do lektury książki papierowej? I te półgodzinne dzieci za 15-20 lat stworzą ruch społeczny jak jakaś Partia Kobiet czy Obrońców Ślimaków Maszerujących przez Węzły Autostradowe, i czy ten ruch będzie się skutecznie domagał budowy nowych, pięknych bibliotek, z czym? – tradycyjnymi tomami, audiobookami? czy może już tylko telenowelami dającymi się odczytać przez niebieski laser?

Krótko mówiąc, o dzieci i młodzież w bibliotekach dba się prawie od zawsze, ale od pewnego czasu szczególnie, traktując te grupy wiekowe jako rodzaj arki, która dowiezie nam świadomych czytelników do dorosłości.

I w tym miejscu należy wrócić do domniemanego znikania „prawdziwych bibliotekarzy”. Dawno za nami rewolucja, jaką było wprowadzenie wolnego dostępu do półek – bezkarnego i dowolnego buszowania między niedostępnymi dotąd półkami. Powoli standardem staje się buszowanie po całej bibliotece, oczywiście dzięki Internetowi. Po pomyślnym wprowadzeniu w życie programu Biblioteka+ całe nowoczesne instrumentarium placówek bibliotecznych ma szansę zaistnieć również w odległych gminach i w podstawowym zakresie dorównać temu, czym dysponują księżnice w wielkich miastach. Co ten postęp jednak oznacza dla czytelników dorosłych, a nawet starszych? Oto w gustownie zaaranżowanym pomieszczeniu stoją równo poukładane książki, jest trochę czasopism kolorowych (o modzie, kremach, obuwiu damskim, markowych torebkach), a zamiast lady z kartotekami, mieszczącymi nasze dane i historie przygód czytelniczek, stoi ekran i czytnik kart kodowych. Podajemy kartę, książki, cyk, cyk – dziękuję – mówi bibliotekarka, a jeśli wypożyczyliśmy nowe pozycje, to znów cyk, cyk – dziękuję, do widzenia, miłego dnia. Oczywiście w nowoczesnych bibliotekach jest jeszcze obowiązkowo wiszący na stelażu telewizor, katalog elektroniczny (czyli znowu jakby telewizor). Co najważniejsze, jest też nieuchronność kary za przeczytane książki, bo bezduszna maszyna liczy ją, nie bacząc na tłumaczenia.

Ci czytelnicy, którzy doczekali dobrodziejstw wolego dostępu do polek, dożywają już sędziwego wieku lub też po prostu z przyczyn biologicznych zostają wykreśleni z ewidencji bibliotecznych. Bibliotekarze (właściwie bibliotekarki), którzy trafili do zawodu w czasach, kiedy liczył się zapał, umiłowanie książek i obojętność na zapisy w tzw. siatkach płac, też na ogół pobrali (lub nie) różne honorowe odznaczenia oraz dyplomy, i widuje się ich tylko na corocznych imprezach. Następna generacja obsługujących coraz nowocześniejsze biblioteki, która z chęcią, ale i w pewnym mozole nauczyła się obsługi elektronicznych kartotek i katalogów, też szykuje się do odejścia. Przy ekranach coraz więcej młodzieży, dla której komputer z prostym w końcu programem jest tak oczywisty, jak bezprzewodowe żelazko na parę.

Wraz z powiększaniem się metrażu lokali bibliotecznych i upraszczaniem samego aktu obsługi czytelnika bibliotekarz i czytelnik oddalają się od siebie coraz bardziej.

Czy w ogóle są sobie jeszcze potrzebni?

No i co to jest ten prawdziwy bibliotekarz?

Oczywiście to ten, kto zna swoich czytelników, nie tylko ich zainteresowania lekturowe, ale często także problemy domowe. Co najważniejsze prawdziwy bibliotekarz to namiętny czytelnik, stąd ważna możliwość rozmowy o lekturach. Warto zwrócić uwagę, że jeszcze kilkanaście lat temu lektury czytelnika dorosłego i bibliotekarza pokrywały się w znacznym stopniu, książki dla dzieci były też wspólnym doświadczeniem dzieciństwa. W 2008 r. wydano ok. 6000 tytułów tylko literatury pięknej, w tym książek dla dzieci. Kto jest w stanie w miarę kompetentnie poruszać się w tej masie często bardzo pięknie wydanych książek? Na nowe tytuły nie czeka się jak dawniej latami, lecz często książka ukazuje się po kilku miesiącach, albo – najpierw idziemy do kina na jej adaptację filmową. Nie istnieje już zjawisko pisarzy potężnych obelisków (Faulkner, Steinbeck, Marquez, Iwaszkiewicz, Miłosz), którzy funkcjonowali jak swego rodzaju latarnie morskie rozsyłające światło w burzliwe morze literatury. Wraz z przechodzeniem w wiek emerytalny bibliotekarzy odchodzi też do lamusa czołobitny stosunek do książki drukowanej. W bibliotekach wciąż tkwią na półkach niezliczone ilości pozycji, leżących od skontrum do skontrum, mimo ostrożnego wycofywania tytułów całkowicie nietkniętych. Jest tak, że w miarę upływu lat czytamy nowe książki autorów ulubionych, lub gatunki ulubione, coraz rzadziej ryzykujemy zapoznanie się

z czymś nowym. No i czytamy mniej, bo oczy, bo dzieci, bo wnuki, bo boli nas noga. To tylko nad krytykami literackimi ciągle świszczy bat konieczności oddania recenzji w terminie i czytania wciąż nowych i nowych książek. Dawniej od bibliotekarzy nikt nie wymagał aktualnej znajomości rynku wydawniczego, choć przecież odbywały się tzw. przeglądy nowości, na których chcąc nie chcąc dowiadywano się, co piszczy w literackiej trawie. Po prostu zakładało się, że bibliotekarz to ktoś, kto czyta książki, bo jest mu to m.in. potrzebne w pracy z czytelnikiem. Nową generację bibliotekarzy obowiązują zupełnie inne standardy. W ich wykształceniu kładziono nacisk na elementy marketingu, obsługi nowych mediów. Od początku kładziono im do głowy problem społeczeństwa informacyjnego i zwracano uwagę, że biblioteka to już nie tylko zbiornica utrwalonych na papierze historii prawdziwych lub sentymentalnych, ale przede wszystkim ośrodek informacji z nowymi technologiami. W ten sposób bibliotekarze dobrze znający literaturę piękną i popularnonaukową zostali ze swoją znajomością książek całkowicie zmarginalizowani. Mamy jednak nadzieję, że młodzi absolwenci bibliotekoznawstwa również dla własnej przyjemności czytają książki i tą wiedzą mogą się podzielić z czytelnikami. Na pewno są też tacy, którzy są maniakalnie wertującymi pozycje literackie. Lecz na ogół to młode pokolenie żyje już czymś innym, w innym świecie, słucha innej muzyki.

Właśnie – muzyki. To nie przypadek, że hasło Tygodnia Bibliotek 2010 będzie brzmiało „Biblioteka: słowa, dźwięki, obrazy”. Bo przecież, choć długo jeszcze książki drukowane będą stanowiły trzon każdej biblioteki publicznej, to coraz większy zbiór stanowią inne nośniki przekazywania treści. Czasami tworzone są odrębne biblioteki dla kaset, czy płyt CD/DVD. Coraz częściej mediateka staje się nie tylko nazwą własną pierwszej tego typu placówki we Wrocławiu, ale po prostu terminem określającym charakter oferowanych zbiorów.

W nasze życie wtargnął nie tak dawno Internet. Jeszcze niedawno dostęp do Internetu w bibliotece był dla młodych użytkowników szalenie atrakcyjny. Dzisiaj biegnie on po wejściu do biblioteki do stanowisk z Internetem, nie dlatego, że to wielka atrakcja, tylko dlatego, że tu ma akurat bliżej i – taniej. Prawie każdy ma laptopa, a sięć punktów w których można z Internetu skorzystać bezpłatnie (hot spoty) mnoży się z dnia na dzień.

Młody czytelnik prawie nie czyta. Słucha. Ogląda. Czyta ewentualnie przy okazji zapoznawania się z mediami do słuchania i oglądania. Wystarczy zajrzeć na dowolne fora mediów, aby przekonać się, że młodych bywalców wcale nie trapią braki w zasobach literatury pisanej, raczej nie są zadowoleni, gdy nie ma ulubionego utworu muzycznego lub kasyty z filmem. Wydawałoby się, że właśnie w tych placówkach młody bibliotekarz nareszcie może być uprawnionym doradcą młodego czytelnika. Jednak nie obserwujemy między nimi jakiejś szczególnej więzi. Ich kontakt ogranicza się do czynności związanych z wypożyczeniem lub oddaniem pozycji (czyli – cyk, cyk), najczęściej z uruchomieniem stanowiska komputernego. Właściwie trudno dziwić się takiej bezosobowej relacji, obojętnej fizyczności nowych mediów nie wytwarza jakiejś szczególnej więzi emocjonalnej. Nowi użytkownicy mogą najwyżej powiedzieć – to jest mój ulubiony utwór muzyczny czy film, nie ważne, czy jest legalnie wypożyczony (kupiony) w identycznym jak inne pudełko, czy ściągnięty z Internetu.

Nie należy jednak zapominać, że nowe biblioteki często z dużym powodzeniem nadrabiają opisany wyżej brak emocjonalnego kontaktu, stosując różne formy aktywizacji „klienta”. A to prowadzą różne formy mające pomóc w życiu uczelnianym czy zawodowym, jak kursy językowe, nauki pisania aplikacji przy naborze do pacy, a to organizując interaktywne konkursy, np. recytacji napisanych wierszy, krótkich form filmowych, czy choćby próbując przybliżyć młodym czytelnikom trudne zjawiska w formie tzw. żywej książki.

Od kilku lat biblioteki usiłują też popularyzować czytelnictwo za pomocą Klubów Książki, pomysłu przyjętego z Anglii (ale tak naprawdę ze Stanów Zjednoczonych). Choć wszystkie popierające ideę klubów instytucje nakreśliły bardzo liberalny sposób ich organizacji i funkcjonowania, wiele bibliotek traktuje kluby jako dostawców dodatkowych, darmowych pozycji. Prawdziwe kluby książki muszą opierać się nie na przysłanych moderatorach dyskusji, a na autentycznych maniakach czytania. Trzeba mieć nadzieję, że tacy się znajdują i – zostaną na dłużej.

Czy pracujący w bardzo już wyspecjalizowanych placówkach młodzi ludzie (wcale niekoniecznie po bibliotekoznawstwie) nie są „prawdziwymi bibliotekarzami”? Z pewnością są, bo powtarza się to samo zjawisko co przed laty: ich czas (a więc lektury, obyczaje, rozrywki) biegnie równoległe do czasu tych, którym swoją pracą służą.

Ale co z prawdziwymi bibliotekarzami w dawnym rozumieniu, no i z czytelnikami, którzy nie mogą się pogodzić z ich ubywaniem? W końcu jednak w większości bibliotek publicznych w Polsce ciągle opieramy się w pracy na tradycyjnej książce, chociaż w coraz bardziej estetycznych i obszernych wypożyczalniach. Właśnie, co z czytelnikami? Obserwujemy ich totalny uwiąd, coraz mniejsze powodzenie. W nowej bibliotece czasami całkowicie rezygnuje się z tego tak dawniej pożądanego pomieszczenia. Zastępuje je pewna liczba indywidualnych miejsc do pracy, często z możliwością podpięcia do Internetu własnego laptopa. Coraz częściej biblioteki chcą sprostać nawykom swoich bywalców, zwłaszcza w starszym wieku, zamieniają dawne czytelnie w rodzaj klubu z wygodnymi fotelami, pufami lub wręcz szezlongami. To trochę odpowiednik małych drewnianych stołeczek, które stawiano dla wygody czytelnika w dawnych, ciasnych wypożyczalniach. Jest to zarazem zmiana symboliczna w podejściu do czytelnika – drobne ułatwienia przebywania w przestrzeni bibliotecznej są teraz stanowczą akceptacją i chęcią zatrzymania czytelnika na dłużej.

Oczywiście, zawsze w statystykach bibliotecznych istniał podział czytelników na grupy wieku. Jednak dopiero w ostatnich latach w wielu społeczeństwach europejskich dostrzeżono z niepokojem ich „starzenie się”; seniorzy – jak się ich teraz pięknie nazywa – nie są grupą specjalnie liczną, jednak na fali ogólnej humanizacji i demokracji, a może trochę dla zrównoważenia usilnych zabiegów w stosunku do dzieci i młodzieży, zaczęli samodzielnie być jako ważna kategoria czytelników. W bibliotekarstwie też panują mody owocujące artykułami, sesjami, formami pracy.

Seniorzy są na topie.

Wszyscy chwalą się kursami nauki obsługi komputera dla seniorów i współpracą z Uniwersytetem Trzeciego Wieku. Ci, co takiej nauce chcą się ochoczo poddać, to jednak zawsze grupa swego rodzaju przymusów, z tych co zawsze są zainteresowani światem, chcą więcej i szybciej. W tym przypadku następuje pożądane zetknięcie się nowej generacji bibliotekarzy z czytelnikami starszymi. Znamienne, spotykają się na gruncie nowych technologii, a nie tradycyjnych książek.

Kiedy powstają nowe biblioteki lub istniejące są gruntownie modernizowane, warto przypatrzeć się jak kształtowana jest ich przestrzeń ze względu na poszczególne grupy czytelników.

Trudno oczywiście znaleźć odpowiedniki wrocławskiej czy olsztyńskiej mediatek, ale placówki skierowanej głównie dla ludzi starszych. Takie „geriateki” byłyby chyba niepotrzebne i ze względu na filozofię podchodzenia do tej grupy wiekowej, która nie chce być izolowana, ale także z powodów komunikacyjnych. Jak do takiej specjalnie stworzonej biblioteki, ale jednej w dużym mieście, trafiłby starsi wielbiciele słowa pisanego, często o lasce, czy wymagający opieki innych.

Coraz częściej w nowych bibliotekach dawne, poczciwe pokoje bajek zostają zastąpione pomieszczeniami stylizowanymi na dżunglę, okręt podwodny czy szeroko pojętą przestrzeń geograficzną. W wystroju zasadniczych części biblioteki przeznaczonych dla młodzieży i dorosłych dba się coraz bardziej o ciekawy wystrój wnętrza i mebli bibliotecznych. Nowe lub adaptowane przestrzenie projektują już zawodowi plastycy, a i meble projektowane według sugestii kierowników bibliotek nie są już blokami regałów z Lasek. Dla starszych czytelników te coraz większe przestrzenie biblioteczne, coraz gęściej zaaranżowane jawią się jako znane im już, często piękne centra handlowe. Znika poczciwa pstrokatość kolorowych okładek ciasno ustawionych obok siebie książek. Więcej miejsca – większa niepewność, w jakim kierunku udać się po swoją książkę. Owszem, znajdują się i wymyślne puffy, niskie i szerokie w wymyślnych kolorach, ale starszą generację o zgrzytających stawach nie zachęcają one do odpoczynku po samotnych peregrynacjach bibliotecznych. Starsi nie tylko stracili kontakt z ulubioną bibliotekarką, ale nie czują się dobrze w wielkich halach, często doświetlonych sztucznym światłem.

Dyrekcje bibliotek często wpadają w swoistą pułapkę. Najczęściej nowe biblioteki są adaptacjami w budynkach większych, wygodniejszych. Wykładane na remont pieniądze mają uczynić bibliotekę „nowocześniejszą”, czyli bardziej estetyczną, ale i zimniejszą, mniej przytulną. Ale jakoś nikt nie wpada na pomysł, aby małe osiedlowe biblioteczki, nie pozbawiając ich akcesoriów nowoczesności, urządzić jako klub (w wystroju!), średnowieczne skryptorium czy biblioteczkę pałacową.

W dawnych relacjach bibliotekarz–czytelnik wypożyczenie książki często wiązało się z czynnikiem uczuciowym. Bywało, że zmieniając miejsce zamieszkania, ciągle jeździliśmy do swojej biblioteki. Bo miało się ulubiony kącik w czytelni blisko okna, bo pani była wyjątkowo serdeczna i nigdy na serio nie pojąła za opieszałość w zwro-

cie pozycji. Dzisiaj niezależnie od wszystkich ulaśnień, jakie dają nam nowe biblioteki, coraz częściej lada wypożyczalnia staje się okienkiem urzędu. Urząd musi być sprawny, a nie sympatyczny, musi funkcjonować jak dobrze zaprogramowane urządzenie. Dla młodych czytelników takie postawienie sprawy to oczywistość, młodzi mówią – jest OK.

Jeszcze kilkanaście lat i nie będzie już generacji czytelników tęskniących za indywidualnym traktowaniem przy wyborze książki, za pogawędkami przy ladzie, nie będzie żywej pamięci długich kolejek za upragnioną książką. Papierową, troskliwie obłożoną szarym papierem.

Czy jest jakiś sens myśleć o dzisiejszych 30- 40-latkach jako o tych, którzy też staną się seniorami i zapragną mniej głośniejszej muzyki, wygodnego siedziska i chwili niezobowiązującego, a jednak – dialogu z pracownikiem biblioteki? Czy już teraz należy myśleć o „ocieplaniu” nowych przestrzeni bibliotecznych i takiej ich aranżacji, by unikając sztampy księżnic i charakterze industrialnym, mieć na uwadze potrzeby nie tylko jednej kategorii czytelników?

Różne kindle (e-booki) depczą bibliotekarzom po piętach, coraz bliżej powszechnego użycia jest materiał imitujący papier, a zmieniający swoją wartość treściową, nowe nośniki elektroniczne są coraz mniejsze i pojemniejsze. Kiedy wydawcy dogadają się z kindlowcami nową książkę lub czasopismo będzie można sobie ściągnąć do domu, na własnego peceta. Relacje bibliotekarzy z czytelnikami jeszcze bardziej osłabną. Spójrzmy na twórczość filmową. Największe kinematografie czerpią większość zysków już nie bezpośrednio od widzów, ale z równocześnie wyprodukowanych kaset. Wytworzyła się klasa oglądaczy filmów wyłącznie w domach – z kaset zakupionych lub wprost ściągniętych z sieci. Oni już prawie nie chodzą do kina jako budynku. Czy taka sytuacja nie może przydarzyć się bibliotekom?

Na pocieszenie przypomnijmy sobie genezę powstania filmu jako rozrywki jarmarcznej, i chociaż zamiast jarmarku mamy popkulturę, a filmy są tak doskonałe technicznie, że brak w nich miejsca na fantazję widza, to jednak pozostaje on ciągle na poziomie rozrywki właśnie. Twórczość literacka, naukowa czy popularnonaukowa ulokowana w naszych księżnicach jest tak bogata, że jej nośnik schodzi trochę na dalszy plan. Może za jakiś czas nie będzie już „prawdziwych bibliotekarzy”, ale interakcja bibliotekarz–czytelnik będzie coraz bardziej potrzebna, choć jej formy

mogą być coraz luźniej związane z tradycyjną książką.

Bibliotekarze odczuwają presję dystansu między sobą a bywalcami księżnic. Hasło Tygodnia Bibliotek z 2009 roku – „Biblioteka miejscem spotkań” trafnie werbalizuje tę potrzebę zbliżenia. W najbliższych latach, im bardziej cyberprzestrzeń i powiększająca się powierzchnia bibliotek będzie udziałem każdego z nas, tym bardziej niezbędny będzie się stawał żywy kontakt.

Może nawet książka będzie już tylko pretekstem?

Ryszard Turkiewicz jest emerytowanym wicedyrektorem Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu i członkiem Komitetu Redakcyjnego „Bibliotekarza”.

Jan Ciechorski

Prowadzenie działalności gospodarczej przez bibliotekę publiczną

W funkcjonowaniu bibliotek publicznych pojawiają się wątpliwości dotyczące możliwości prowadzenia przez tę instytucję kultury innej działalności niż biblioteczna, a w szczególności prowadzenia działalności gospodarczej. Artykuł ten stanowi próbę wyjaśnienia tych niejasności.

Podstawowe zadania biblioteki publicznej określa art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (DzU Nr 85, poz. 539 ze zm.). Przepis ten stanowi: „Do podstawowych zadań biblioteki należą:

- 1) gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych;
- 2) obsługa użytkowników, przede wszystkim udostępnianie zbiorów oraz prowadzenie działalności informacyjnej o zbiorach własnych, innych bibliotek, muzeów i ośrodków informacji naukowej, a także współdziałanie z archiwami w tym zakresie”.

Z faktu, iż cytowany przepis stanowi jedynie o podstawowych zadaniach biblioteki publicz-

nej niektórzy organizatorzy wysnuwają twierdzenie, iż biblioteka może prowadzić inną działalność, w tym również i gospodarczą. Jako podstawa prawna takiego stanowiska jest wskazywany art. 13 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (DzU Nr 114, poz. 493 ze zm.), który pozwala instytucji kulturalnej prowadzić działalność inną niż kulturalną, jeżeli statut to przewiduje. Przepis ten miałby zastosowanie do biblioteki na podstawie art. 2 ustawy o bibliotekach nakazujący w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie stosować unormowania ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Na „pierwszy rzut oka” można by zaakceptować to stanowisko, jako wprost oparte na przepisach wskazanych ustaw. Jednakże bliższa analiza powołanych przepisów prawa prowadzi do odmiennych wniosków.

Oczywistym jest, że art. 13 ust. 2 pkt 6 ustawy o działalności kulturalnej dopuszcza prowadzenie przez instytucję kultury prowadzenie również innej działalności niż kulturalna, w tym, nie wykluczając, i gospodarczej. Uzależnione jest to od postanowień statutu, na tym polega tzw. swoboda statutowa organizatora. Innymi słowy może on zawrzeć w statucie postanowienia niezakazane w przepisach prawa lub w nich nieuregulowane. Podkreślić należy, że do treści statutu mają zastosowanie przepisy ustawy o działalności kulturalnej (szerzej: J. Ciechorski: *Statut biblioteki – wybrane zagadnienia*, „Bibliotekarz” 12/2008). Jednakże granicami swobody statutowej są również przepisy prawa, które w sposób jednoznaczny regulują daną sytuację lub nakazują uregulowanie takiej sytuacji w określony sposób. Organizator nie może w statucie inaczej niż to czyni ustawa unormować danego stanu faktycznego. Na takie ograniczenie swobody statutowej wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 27 sierpnia 2008 r. sygn. II OSK 666/08 (NZS 2009/1/12) stwierdzając: „Samodzielność statutowa Powiatu dotyczy jedynie spraw nieuregulowanych w ustawie, oczywistym jest, że nie może ona prowadzić do takiego ukształtowania struktury organizacyjnej zakładu opieki zdrowotnej, które byłoby sprzeczne z ustawą”. Wyrok ten dotyczy, co prawda struktury organizacyjnej zakładu opieki zdrowotnej, jednakże zawiera ogólną zasadę wskazującą granice swobody organizatora w określaniu treści postanowień statutu.

Odnosząc się do zagadnienia zakresu działalności biblioteki rozważyć trzeba czy ustawa

o bibliotekach w sposób wyczerpujący reguluje przedmiot jej działania, a tym samym czy wyłączane jest na podstawie jej art. 2 stosowanie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Wskazuje się, że cytowany na wstępie przepis art. 4 ust. 1 ustawy o bibliotekach wyznacza jedynie podstawowe zadania biblioteki, co dawałoby podstawy do twierdzenia, że dopuszczalne są inne zadania (niepodstawowe), do których mogłaby należeć działalność inna niż w nim przewidziana, w tym również i gospodarcza. Stanowisko takie byłoby słuszne gdyby nie treść ust. 2, który stanowi: „Do zadań bibliotek może ponadto należeć prowadzenie działalności bibliograficznej, dokumentacyjnej, naukowo-badawczej, wydawniczej, edukacyjnej, popularyzatorskiej i instrukcyjno-metodycznej”. Uważam, że przepis w sposób wyczerpujący określa zadania (tym samym zakres działalności) biblioteki, a poprzez to wyłącza zastosowanie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. W art. 4 ustawy o bibliotekach całkowicie wyznacza granice działalności biblioteki.

Za takim stanowiskiem przemawia również treść art. 14 ustawy o bibliotekach stanowiąca, że usługi bibliotek, których organizatorami są jednostki samorządu terytorialnego i ministrowie i kierownicy urzędów centralnych, świadczą usługi ogólnie dostępne i bezpłatnie. A opłaty mogą być pobierane jedynie za:

- 1) usługi informacyjne, bibliograficzne, reprograficzne oraz wypożyczenia międzybiblioteczne,
- 2) wypożyczenia materiałów audiowizualnych,
- 3) w formie kaucji za wypożyczone materiały biblioteczne,
- 4) niezwrócone w terminie wypożyczone materiały biblioteczne,
- 5) uszkodzenie, zniszczenie lub niezwrócenie materiałów bibliotecznych.

Z innych źródeł biblioteka nie może czerpać dochodów. Pogląd ten znajduje tu dodatkowe wsparcie w obowiązku organizatora wynikającego z art. 9 ustawy o bibliotekach, a mianowicie zapewnienia bibliotece środków na prowadzenie jej działalności.

Stanowisko to zostało potwierdzone w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 9 kwietnia 2008 r. sygn. III SA/Wr 114/08 (LEX nr 507846), w którym Sąd Administracyjny wyjaśnił: „zgodnie z treścią art. 13 ust. 6 ustawy o działalności kulturalnej statut instytucji kultury (w tym biblioteki) może co prawda zawierać postanowienia dotyczące prowadze-

nia działalności innej niż kulturalna jednak w tej sprawie ta regulacja nie ma zastosowania wobec szczegółowych uregulowań dotyczących rodzaju (...) i charakteru świadczonych usług przez biblioteki (art. 14 – świadczone nieodpłatnie poza wymienionymi w ustawie wyjątkami) w ustawie o bibliotekach. W odniesieniu do ww. uregulowań zastosowanie będzie miała zasada zgodnie z którą przepis, który reguluje dane zagadnienie prawne w sposób szczegółowy uchyla stosowanie przepisu ogólnego w tym zakresie (*lex specialis derogat legi generali*)”.

Podkreślić należy, iż organizator wprowadzając do statutu możliwość prowadzenia przez bibliotekę działalności innej niż przewidziana w ustawie o bibliotekach w sposób rażąco narusza prawo. W takim przypadku wojewoda działając na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. DzU z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.) rozstrzygnięciem nadzorczym powinien stwierdzić nieważność takiej uchwały (tak uczynił Wojewódzki Sąd Administracyjny we Wrocławiu w powołanym wyżej wyroku).

Zauważyć bowiem należy, że w prawie administracyjnym nie obowiązuje zasada domniemania kompetencji, jak to ma miejsce na gruncie prawa cywilnego. Organ samorządu terytorialnego działającego w tym przypadku w zakresie władztwa administracyjnego, w sposób jednostronny kształtując pozycję prawną określonych podmiotów prawa. Wobec powyższego działanie takie nie może być dowolne ze strony organu administracji publicznej (jaką jest jednostka samorządu terytorialnego), jest ono bezwzględnie determinowane przepisami prawa. W zakresie administracji nie dopuszczalnym jest domniemywanie kompetencji albo działanie przy ich braku. Tak orzekł Sąd Najwyższy w postanowieniu z 18 stycznia 2005 r. sygn. WK 22/04 (Biul. SN 2005/3/23), w którym stwierdzono: „Art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r. stanowiący, że organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa, zawiera normę zakazującą domniemywania kompetencji takiego organu i tym nakazuje, by wszelkie działania organu władzy publicznej były oparte na wyraźnie określonej normie prawnej”. (Szerzej: J. Ciechorski: *Statut biblioteki – wybrane zagadnienia*, „Bibliotekarz” 12/2008 r., i podane tam orzecznictwo).

Reasumując powyższe rozważania, należy podkreślić, że całkowity zakres działalności biblioteki jest określony w art. 4 ustawy o biblio-

tekach. Wobec tego nie jest dopuszczalne zastoso-
wanie w tym przypadku ustawy o organizowa-
niu i prowadzeniu działalności kulturalnej.
Skutkuje to twierdzeniem, że biblioteka nie
może prowadzić innej działalności niż określo-
na w tym przepisie, a tym bardziej niedopusz-
zczalne jest prowadzenie przez ten podmiot
działalności gospodarczej.

*Jan Ciechorski jest prawnikiem, współpracuje z Po-
wiatową Biblioteką Publiczną w Gliwicach i Miejską
i Powiatową Biblioteką Publiczną w Wodzisławiu Śl.*

Beata Wieczorkowska

Bibliografia Zawartości Czasopism od 2010 roku

„Bibliografia Zawartości Czasopism” (BZCz) ukazuje się już od 1947 r. Wraz z „Przewodnikiem Bibliograficznym” i „Bibliografią Wydawnictw Ciągłych” wchodzi w skład bieżącej bibliografii narodowej. W czasie 62 lat swego istnienia przechodziła liczne zmiany merytoryczne i organizacyjne, zmieniał się także sposób jej udostępniania. W latach 1996-2004 BZCz dostępna była w formie drukowanej i elektronicznej. W 2005 r. podjęto decyzję o zawieszeniu druku i bibliografia udostępniana jest już tylko w postaci elektronicznej – tzn. jako baza danych. W 2002 r. ze względu na wielkość bazy i chęć ułatwienia prowadzenia poszukiwań bibliograficznych postanowiono wydzielić opisy bibliograficzne artykułów z gazet i tygodników i stworzono dwie bazy:

- Artykuły z czasopism polskich (MARC BN, 1996-) – zawierającą artykuły z czasopism naukowych,
- Artykuły z gazet i tygodników (MARC BN, 1996-).

Od 2005 r. opisy bibliograficzne artykułów tworzone są w formacie MARC 21, zamknięto do opracowania bazy w MARC BN. Obecnie na Bibliografię Zawartości Czasopism składają się następujące bazy:

- Artykuły z czasopism polskich (MARC 21, 2005-) – uzupełniana co miesiąc i zawiera 233 491 dokumentów (stan na 10.11.2009 r.),

- Artykuły z czasopism polskich (MARC BN, 1996-2004) – baza zamknięta, zawiera 395 318 dokumentów,
- Artykuły z gazet i tygodników (MARC BN, 1996-2004) – baza zamknięta, zawiera 104 697 dokumentów,
- Artykuły z gazet i tygodników (MARC 21, 2005-) – wspólna baza BN i bibliotek publicznych – uzupełniana każdego dnia, zawiera 1 19 496 dokumentów (stan na 10.11.2009 r.). Tworzona jest przez Zakład Bibliografii Zawartości Czasopism i 11 bibliotek wojewódzkich.

W artykule tym chciałabym skupić się na bazie „Artykuły z czasopism polskich (MARC 21, 2005-)”. Jest to baza tworzona tylko w Bibliotece Narodowej i jej funkcjonowanie uzależnione jest od jej możliwości ekonomicznych, organizacyjnych i technicznych, natomiast zawartość determinuje produkcja czasopiśmiennicza w kraju. Liczba wydawanych w Polsce czasopism stale wzrasta. Powoduje to zwiększenie liczby uwzględnianych w BZCz tytułów. Lista periodyków jest stale aktualizowana. Jeśli na rynku wydawniczym pojawia się tytuł, który spełnia kryteria doboru przyjęte dla bibliografii jest on uwzględniany. Z tego powodu, każdego roku w BZCz pojawia się około 100 nowych tytułów czasopism. I tak, dla przykładu w 1996 r. w bazie zawierającej wykaz czasopism zakwalifikowanych do rejestracji w BZCz było 958 tytułów, w 1998 r. 1088 tytułów, w 2000 r. 1304 tytuły, a w 2008 r. 2149 tytułów. Bibliografia rejestruje artykuły z czasopism naukowych bez względu na częstotliwość ukazywania się. Kolejną grupę stanowią miesięczniki i kwartalniki społeczno-kulturalne i literackie, a także czasopisma regionalne o częstotliwości powyżej kwartalnika oraz ukazujące się nieregularnie. Miesięcznie BZCz rejestruje zawartość ok. 300 tytułów czasopism. Bibliografia, mimo swojej uniwersalności, zawsze miała charakter selekcyjny. Selekcja odbywa się na dwóch poziomach: kwalifikacji czasopisma do rejestracji oraz wyboru artykułów z czasopisma.

Na treściowy zakres BZCz mają wpływ istniejące już od lat bibliografie dziedzinowe i rozwijające się liczne serwisy bibliograficzne. W celu uniknięcia dublowania prac bibliograficznych sukcesywnie wyłączano z BZCz czasopisma, które były rejestrowane przez specjalne bibliografie specjalistyczne. I tak w 1964 r. zrezygnowano z opracowywania artykułów z czasopism medycznych, ich rejestracją zajęła się Główna Biblioteka Lekarska. Artykuły z czasopism wojskowych

przejęła Centralna Biblioteka Wojskowa. Przez wiele lat BZCz rejestrowała z tych czasopism tylko artykuły o tematyce wykraczającej poza zakres specjalizacji. Pod koniec lat 80. całkowicie zaprzestano uwzględniania czasopism o tematyce medycznej i wojskowej. W 1990 r. zrezygnowano z rejestrowania czasopism rolniczych, które opracowywała Centralna Biblioteka Rolnicza. Od 2004 r. BZCz zrezygnowała z rejestracji czasopism bibliologicznych i technicznych. Jednocześnie rozszerzona została lista czasopism popularnonaukowych, humanistycznych i literackich.

Od 2005 r. w Bibliografii Zawartości Czasopism wprowadzono wiele zmian. Najbardziej poważną było zaprzestanie druku. W związku z tą decyzją można było znieść pewne ograniczenia spowodowane m.in. oszczędnością papieru:

– podawanie i indeksowanie nazw wszystkich autorów,

– uzupełnienie haseł osobowych o daty biograficzne, w celu rozróżnienia osób o jednakowym imieniu i nazwisku,

– rozpisywanie poszczególnych referatów z materiałów konferencyjnych, rejestrowanych do tej pory jako całość,

– podawanie pełnych tytułów czasopism, zamiast ich skrótów.

Bibliografię udostępniono tylko w formie elektronicznej (dyskietki, CD-ROM-y, online www.bn.org.pl). Zrezygnowano także ze stosowania klasyfikacji. Założenie, że klasyfikacja pełni jedynie funkcję pomocniczą do porządkowania kilkutomowego zbioru opisów, składających się na zeszyt BZCz, okazało się błędne. Dla wielu serwisów specjalistycznych, brak działań, wyeliminował BZCz jako źródło danych. Krytyczne głosy, dotyczące tej decyzji, pojawiły się podczas VI Ogólnopolskiej Narady Bibliografów w 2008 roku.

Druga poważna decyzja to przejście z formatu MARC BN na MARC 21, który jest formatem obowiązującym w Bibliotece Narodowej dla rekordów wszystkich typów dokumentów. Wprowadzono nowe zasady transliteracji alfabetów cyrylickich (wg normy PN ISO 9:2000 r.). Opracowanie rzeczowe ściśle oparto na Słowniku Języka Haseł Przedmiotowych BN. Stworzono kartotekę haseł osobowych wspólną dla opisu formalnego i rzeczowego.

BZCz nie może pozostać obojętna na zmieniające się potrzeby informacyjne użytkowników. Z tego powodu muszą zostać wprowadzone ko-

lejne zmiany w bazie „Artykuły z czasopism polskich (MARC 21, 2005-)”. Analiza możliwości Biblioteki Narodowej jako centrali bibliograficznej, a także rozwijającego się rynku wydawnictw ciągłych oraz istniejących w Internecie dziedzinowych baz bibliograficznych i profesjonalnych serwisów dziedzinowych typu abstraktowego pokazuje, że utrzymanie BZCz w obecnym kształcie jest coraz trudniejsze. Dlatego też po przeanalizowaniu nowych warunków, w tym także „rynku bibliografii dziedzinowych” dostępnych online, opracowano projekt zmian w BZCz. Dotyczyć one będą doboru czasopism do bibliografii, wprowadzenia klasyfikacji i opracowania edycji PDF.

Jeśli chodzi o dobór czasopism, zdecydowano, że od 2010 r. BZCz zmieni profil z uniwersalnego na humanistyczno-społeczny. Nie będzie rejestrowała czasopism matematyczno-przyrodniczych. Czasopisma przyjęte do rejestracji w BZCz wytypowano, uwzględniając podział nauk wprowadzony przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów uchwałą z dnia 24 października 2005 r. w sprawie określenia dziedzin nauki i dziedzin sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych (Monitor Polski z dnia 12 grudnia 2005). Pomocna była także systematyka nauk według OECD z 2004 r. Zgodnie z tym podziałem Bibliografia Zawartości Czasopism od 2010 r. będzie rejestrowała zawartość czasopism z następujących dziedzin:

- nauki ekonomiczne (ekonomia, nauki o zarządzaniu i organizacji, ekonometria, stosunki przemysłowe, geografia ekonomiczna),
- nauki humanistyczne i społeczne (archeologia, etyka, etnologia, filozofia, historia, językoznawstwo, kulturoznawstwo, literaturoznawstwo, nauki o polityce, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej, pedagogika, psychologia, religioznawstwo, socjologia, praca socjalna, geografia społeczna, geografia polityczna, folklorystyka),
- nauki o sztuce (historia sztuki, muzykologia, teatrologia, nauka o filmie, radiu i telewizji, projektowanie architektoniczne),
- nauki o kulturze fizycznej,
- nauki prawne (nauka o administracji, prawo, prawo kanoniczne, kryminologia, penologia),
- nauki teologiczne.

Należy zaznaczyć, że w działach nauk matematyczno-przyrodniczych, medycznych, rolniczych i wojskowych w BZCz pozostaną opisy artykułów z czasopism ogólnych.

Kolejną zmianą w BZCz będzie ponowne wprowadzenie klasyfikacji. Zgodnie z wnioska-

mi z VI Ogólnopolskiej Narady Bibliografów, BZCz powinna przywrócić klasyfikację tematyczną, która pozwoliłaby bibliografiom dziedzinowym na łatwy dostęp do poszukiwanego materiału. Zdecydowano, że BZCz nie wróci do poprzedniej klasyfikacji opartej na klasyfikacji Kniżnej Palaty, lecz podobnie jak inne czony bibliografii narodowej, np. „Bibliografia Wydawnictw Ciągłych” lub „Bibliografia Dokumentów Elektronicznych”, będzie posługiwała się Uniwersalną Klasyfikacją Dziesiątą. Wspólnie z Pracownią Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątnej BN przygotowano wykaz działów, wzorowany na wykazie działów UKD dla „Przewodnika Bibliograficznego”. Został jednak rozbudowany o wybrane działy i wybrane odpowiedniki słowne do symboli. Ze względu na profil piśmiennictwa rejestrowanego w BZCz wprowadzono znacznie więcej działów podrzędnych (np. dział 3: Nauki społeczne) niż ma to miejsce w przypadku PB. W schemacie przygotowanym z myślą o BZCz umieszczono 130 działów UKD. Dla porównania w PB jest 71 działów. W procesie klasyfikowania będą używane tylko te symbole, które znajdują się w przygotowanym dla BZCz wykazie działów UKD.

Jednocześnie układ działów UKD wykorzystany zostanie do prezentacji bibliografii w postaci plików PDF. Utrzymana zostanie miesięczna częstotliwość, zrab główny uzupełniony będzie o indeks autorski, indeks recenzji i wykaz zarejestrowanych w danym numerze BZCz tytułów czasopism.

Cel, jaki stawia sobie zespół pracowników, to przekształcenie bazy „Artykuły z czasopism polskich (MARC 21, 2005-)” we wzorcowy serwis bibliograficzny dla nauk humanistycznych, społecznych i nauk o sztuce, pomocny w pracach naukowych.

Beata Wieczorkowska jest kierownikiem Zakładu Bibliografii Zawartości Czasopism Biblioteki Narodowej.

**Nie zapomnij
o prenumeracie!**

Marian Skomro

Ewa Babińska

Duszpasterstwo bibliotekarzy w Gdańsku – spokojna kontynuacja

Przed wieloma już laty w krajobrazie polskiego bibliotekarstwa pojawiło się Duszpasterstwo Bibliotekarzy Archidiecezji Gdańskiej. Sporadycznie donosiliśmy o podejmowanych działaniach, należy się więc kolejna informacja, co się aktualnie dzieje w gdańskiej wspólnotce.

Zgodnie z przyjętym programem działania, kluczowym wyrazem religijnego zaangażowania stały się coroczne pielgrzymki na Jasną Górę. W pierwszą pielgrzymkę udali się gdańszczanie w 1997 r. W 2009 r. odbyła się już dwunasta pielgrzymka. Według przyjętej koncepcji każde pielgrzymowanie łączyło się z poznawaniem bibliotek. W trakcie XII Pielgrzymki zatrzymaliśmy się w Poznaniu, by z okazji 180-lecia istnienia Biblioteki Raczyńskich złożyć wizytę w tej szacownej, lecz młodej duchem instytucji. Charakterystyczny gmach biblioteki stał się jednym z symboli Poznania, ale przede wszystkim placówka ta usytuowała się w gronie najważniejszych polskich książnic. Na trasie pielgrzymowania w latach poprzednich zwiedzaliśmy, takie placówki jak: Biblioteka Jasnogórska, Książnica Śląska, Biblioteka Uniwersytetu Jagiellońskiego, Biblioteka Klasztorna w Tyńcu, Biblioteka PAN w Kórniku itd.

W ostatnich latach, dzięki staraniom pracowników Biblioteki Śląskiej, pielgrzymki nabyły charakteru ogólnopolskiego. Grupa bibliotekarzy śląskich stała się wiodącą w zakresie organizacji ruchu pielgrzymkowego bibliotekarzy na Jasną Górę. Wspólnotą śląską opiekuje się ks. Kapelan Henryk Olszar, który jest pracownikiem naukowym Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Niedawno ukazała się publikacja „Biblioteki kościelne i klasztorne. Historia i współczesność”, której ks. Kapelan jest współredaktorem. Dodajmy, że gdańska wspólnota duszpasterska pojawia się na pielgrzymkach ze sztandarem, na którym jest uwidoczniiony św. Wawrzyniec.

Drugą formą religijnych poczynań stały się uroczystości patronalne ku czci św. Wawrzyńca,

patrona bibliotekarzy (święto kościelne przypada 10 sierpnia). Najbardziej podniosła uroczystość odbyła się w 2005 r. w Rzymie, w prastarej Bazylice św. Wawrzyńca, a mszę św. celebrował ks. kardynał Zenon Grocholewski. W 2008 r. niezapomniane wrażenie uczyniła msza św. na szczycie Śnieżki (znajdująca się tam kaplica jest pod wezwaniem św. Wawrzyńca). Rok wcześniej uczestniczyliśmy we mszy św. w Kościele św. Wawrzyńca w historycznej Żółkwi. Odbyły się również uroczystości patronalne w kraju: w 2006 r. uczciliśmy św. Wawrzyńca w Kijewie Pomorskim koło Chełmna nad Wisłą. W pobliżu tej miejscowości znajduje się rezerwat przyrody Góra św. Wawrzyńca. Uroczystości religijne ku czci naszego Patrona odbywały się zwykle w ramach wyjazdów turystycznych, które określaliśmy jako „wędrowki śladami św. Wawrzyńca”. W 2009 r. szlak śladami św. Wawrzyńca wiódł przez Szczecin, Berlin, Lipsk, Drezno. Mamy pamiątkowe zdjęcia na tle posągu św. Wawrzyńca w katedrze drezdeńskiej. Szczególnym punktem wyjazdu była msza św. w Kościele św. Wawrzyńca w Babim Moście. Jako bibliotekarze pamiętaliśmy, że proboszczem był tam Józef Andrzej Załuski, późniejszy biskup kijowski i fundator, wraz z bratem, Biblioteki Załuskich. Wypada dodać, że w trakcie każdej wyprawy zwiedzaliśmy interesujące biblioteki. W czasie ostatniego wyjazdu złożyliśmy wizytę w Bibliotece Akademii Medycznej w Szczecinie oraz w Bibliotece Akademickiej landu Saksonia. Uwieńczeniem naszych „wędrowek śladami św. Wawrzyńca” winna być wyprawa do Hiszpanii. Wszak nasz Patron był Hiszpanem, a słynny Escorial zbudowany został ku Jego czci.

Spotkania opłatkowe mają już w Polsce swoją tradycję, nic więc dziwnego, że wpisaliśmy je także w naszą działalność. Uroczystość dzielenia się opłatkiem i śpiew kolęd staramy się wzbogacić o przeżycia kulturowe i towarzyskie. Spotkania te zwykle służą przyjęciu planu działania na najbliższe miesiące. Można tutaj wspomnieć śpiewanie kolęd w Kościele oo. Franciszkanów (sąsiadującym z Muzeum Narodowym w Gdańsku), a następnie zwiedzenie muzeum, zwłaszcza zaś głośnej wystawy „Transalpinum”. Na spotkanie opłatkowe w 2009 r. zaproszono bibliotekarzy do Malborka. Zjawilo się około 80 osób. Uczestnicy zebrałi się w Filii Pedagogicznej Biblioteki Pedagogicznej, gdzie przyjęto wszystkich śniadaniem. Następne punkty programu realizowano w pomieszczeniach Muzeum Zamkowego. Wysłuchano informacji o kulcie św. Wawrzyńca. Gościem malbor-



skiej imprezy była przewodnicząca Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich kol. Elżbieta Stefańczyk.

Najbardziej religijnym wyrazem naszych duszpasterskich poczynań stały się Dni Skupienia. Tę formułę religijnej formacji przyjęto jako niezbędną praktykę duszpasterską. Ostatnie rekolekcyjne spotkanie odbyło się w dniach 12-13 września 2009 r. w Klasztorze Karmelitów Bosych w Gorzędzieju koło Tczewa. Urokliwe położenie klasztoru na wiślanej skarpie, gościnność zakonników sprzyjały duchowym ćwiczeniom i naukom, które głosił kapelan naszego duszpasterstwa.

Wymienione dokonania nie zamknęły działalności w 2009 r. Zorganizowano dwie dodatkowe imprezy. Aktywni działacze wspólnoty duszpasterskiej spotkali się w dniu 28 kwietnia na „Kaszubskiej święconce” w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Redzie. Spotkanie przy wielkanocnym stole służyć miało pogłębieniu koleżeńskich więzi, wymianie informacji i uwag na temat gdańskiej wspólnoty duszpasterskiej. Jako ciekawostkę podać można, że przygotowano niespodziankę kulinarną w postaci jajecznicy na wędzonym wędzorniku.

Zapewne ważniejsze znaczenie miała starannie przygotowana ekspozycja „Paweł chce mówić do nas dzisiaj”. Jak wiadomo okres 29.06.2008 – 29.06.2009 ogłoszono Rokiem św. Pawła. Na zakończenie tego roku działacze duszpasterstwa zorganizowali wystawę w budynku historycznym Biblioteki Gdańskiej PAN. Podkreślić warto pomoc wielu bibliotek: Biblioteki Gdańskiej PAN, Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku, Biblioteki Głównej Uniwersytetu Gdańskiego oraz bibliotek kościelnych. Swojego wsparcia udzieliło Stowarzyszenie „Civitas Christiana”. Wystawa miała charakter multimedialny

i interaktywny. Ekspozowano druki zwarte i ciągle, zwłaszcza cymelia ze zbiorów Biblioteki Gdańskiej PAN. W trakcie wystawy zrealizowano pokazy filmowe, odtworzono recytacje listów św. Pawła, prezentowano strony internetowe, dotyczące świętego oraz można było układać puzzle związane tematycznie z postacią. Wykorzystano również stosowne banery, mapy oraz pokazano szaty liturgiczne. Pozytywna opinia o takiej formie działania zainspirowała nas do planowania w 2010 r. ekspozycji na temat motywu religijnego w ekslibrisie i supereklibrisie.

Zaprezentowane poczynania Duszpasterstwa Bibliotekarzy Archidiecezji Gdańskiej były możliwe dzięki kilku czynnikom. Niezwykle pomocne dla działania duszpasterskiego było pozyskanie aprobaty w środowisku bibliotekarzy Pomorza. Na drugim miejscu trzeba wymienić sprawność organizacyjną zespołu ds. duszpasterstwa. Zespołowi przewodniczy kol. Grażyna Miętkiewicz, bibliotekarz BG Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego i kierownik biblioteki parafialnej w Gdańsku-Wrzeszczu. Doceniana jest skutecz-

na obecność kapelana, ks. Macieja Kwietnia, bibliotekoznawcy i dyrektora diecezjalnego archiwum oraz biblioteki seminaryjnej. Po trzecie ważna jest duchowa (czasem organizacyjna) łączność ze wspólnotą przy Bibliotece Śląskiej i wspólnotą toruńską. Cenny jest każdy fakt, który umacnia ideę duszpasterstwa bibliotekarzy. W tym duchu przyjęliśmy publikację Zarządu Oddziału SBP w Słupsku, przygotowaną przez Teresę Kunikowską pt. Święty Wawrzyniec Patron Bibliotekarzy.

Nasz adres kontaktowy:
Zespół ds. Duszpasterstwa Bibliotekarzy
Biblioteka Parafialna
ul. Ks. Józefa Zator-Przytockiego 3
80-245 Gdańsk
e-mail: gmietkiewicz@wp.pl

Marian Skomro jest emerytowanym bibliotekarzem a Ewa Babińska obecnym pracownikiem WiMBP w Gdańsku.

Sprawozdania i relacje

Konferencja „Bibliotekarz – zawód czy powołanie?” – kilka uwag o wizerunku, tworzeniu i kształtowaniu kadr w bibliotekach

W dniach od 2 do 4 września 2009 r. odbyła się w Gdańsku ogólnopolska konferencja naukowa pod hasłem „Bibliotekarz – zawód czy powołanie?”, zorganizowana przez Wyższą Szkołę Zarządzania w Gdańsku. Wzięli w niej udział głównie bibliotekarze z bibliotek wyższych uczelni państwowych i niepaństwowych.

Otwarcia konferencji dokonała dr med. Iwona Maciąg-Tymecka, dziekan Wyższej Szkoły Zarządzania w Gdańsku, która przedstawiła swój pogląd na temat roli i zadań bibliotekarza, z punktu widzenia lekarza, nauczyciela akademickiego, a także członka Państwowego Komisji Akredytacyjnej.

Pierwszy referat, zatytułowany *Bibliotekarz – zawód dla wybranych?* wygłosił Daniel Ziarkowski z BG Uniwersytetu Szczecińskiego, który przedstawił cechy osobowości bibliotekarza w formie rozważań filozoficznych, dochodząc do wniosku, że praca bibliotekarza musi opierać się na powołaniu.

O wynikach badań nad motywami wyboru zawodu bibliotekarza mówiły w dwóch kolejnych wystąpieniach Katarzyna Mazur-Kulesza i Dorota Wierzbicka z BG Uniwersytetu Opolskiego oraz Ewa Amghar i Barbara Bulat z Biblioteki Jagiellońskiej. Pierwsze wystąpienie zrelacjonowało badania autorek nad determinantami wyboru zawodu bibliotekarza przez pracowników bibliotek naukowych Opola. Badania te zostały przeprowadzone zimą 2008 r. w grupie 72 ankietowanych. Wśród respondentów przeważały kobiety (97%) w wieku 26-55 lat, o stażu pracy do 20 lat. Dla 61% badanych wybór miejsca pracy był przypadkowy, pozostali wybrali zawód świadomie. Większość (53%) znalazła pracę w bibliotece dzięki rekomendacjom innych osób. Pozostali w wyniku odpowiedzi na przesłane cv i w procesie rekrutacji. Aż 46% badanych nie zarekomendowałoby pracy w bibliotece innej osobie. Najwięcej osób ubolewało nad tym, że praca ta jest niedoceniana, nieszanowana i słabo opłacana, mimo iż wymaga dużej wiedzy i kreatywności. Wśród zalet wymieniano możliwość rozwoju intelektualnego, obcowania z literaturą fachową i możliwość stałego dokształcania się. Mimo pojawiających się zastrzeżeń, prawie 70% respondentów przyznało, że są zadowoleni z pracy w bibliotece.

Ponad połowa ponownie wybrałaby pracę bibliotekarza, gdyby miała możliwość wyboru.

Ewa Amghar i Barbara Bulat z Biblioteki Jagiellońskiej w swym wystąpieniu zadały pytanie, czy *bibliotekarz to zawód z przypadku, z przymusu czy z marzeń*. Za pomocą ankiety, zadały pytania 104 osobom, pracownikom Biblioteki Jagiellońskiej, m.in. o moment wyboru zawodu bibliotekarza (większość respondentów dokonała decyzji o podjęciu pracy w bibliotece po studiach oraz w czasie pracy w innym miejscu), a także o osoby, które miały wpływ na wybór (najczęściej wymieniani byli rodzice i przyjaciele). Wśród głównych motywów wyboru podjętej drogi zawodowej najczęściej respondenci wymieniali: kontakt z książkami, stabilność zatrudnienia oraz rozwój intelektualny. Informowali również o wyobrażeniach i oczekiwaniach względem pracy bibliotekarza, które mieli przed rozpoczęciem pracy. Większość wymieniała: ułatwiony dostęp do książek, pracę w ciszy i spokoju, niestresującą, niewymagającą zaangażowania po godzinach. Połowa respondentów przyznała, że jej oczekiwania względem pracy nie potwierdziły się w rzeczywistości. Mimo wymienianych wad i rozczarowań większość respondentów była zadowolona ze swojego wyboru.

Mirosława Różycka i Urszula Ganakowska (Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego) przygotowały nieco żartobliwe rozważania na temat *Parapsychologicznych determinantów wyboru zawodu bibliotekarza*. Autorki wskazywały, jakie cechy charakteru, „zapisane w gwiazdach”, pomagają im w pracy oraz czynią z nich dobrych lub złych przełożonych i podwładnych.

Beata Starosta i Agnieszka Wolańska (Biblioteka Politechniki Wrocławskiej) wygłosiły referat pt. *Proces rekrutacji pracowników a strategia rozwoju biblioteki wyższej uczelni*. W kontekście zachodzących zmian, wprowadzenia modelu hybrydowego w bibliotece i coraz powszechniejszego wykorzystywania technologii informatycznych w komunikacji z użytkownikami, autorki zaproponowały metody kontroli stanu obecnego przygotowania kadr i zapotrzebowania kadrowego. Biblioteka przyszłości powinna określić swoje zadania i na tej podstawie budować odpowiednio dobrane i wykwalifikowane kadry. Pierwszym etapem jest analiza już istniejących zasobów ludzkich, a następnie wprowadzenie odpowiedniego modelu procesu rekrutacji. Zaproponowany przez autorki model uwzględniał: określenie wymagań, pozyskiwanie kandydatów, selekcja kandydatów, podejmowanie decyzji i wprowadzenie do pracy.

Dr Maja Wojciechowska (Uniwersytet Gdański) mówiła o zarządzaniu rozwojem kompetencji kadry zawodowej bibliotek. Określiła ona kompetencje zawodowe jako zbiór zachowań, które pewne osoby opanowują lepiej niż inne, co sprawia, że w określonej sytuacji działają one sprawniej. Zachowania te wykorzystują w zintegrowany sposób zdolności, cechy osobowości i nabytą wiedzę. Autorka opisała

błędy w rozumieniu pojęcia kompetencji, zaproponowała model zarządzania kompetencjami zawodowymi oraz przedstawiła różne grupy kompetencji zawodowych, m.in. według podziału na kompetencje prakseologiczne, komunikacyjne, współdziałania, kreatywne i informatyczne.

Dr Jolanta Laskowska (Uniwersytet Gdański) przedstawiła rozważania o *możliwościach controllingu personalnego w bibliotekach – na przykładzie biblioteki Uniwersytetu Gdańskiego*. Zaproponowała różne modele badania jakości pracy i zwracała uwagę na konieczność wprowadzania odpowiednich form kontroli i oceny personalnej w bibliotekach. Sesję zamknęła Małgorzata Dąbrowicz (Biblioteka UAM w Poznaniu) rzeczowym wystąpieniem poświęconym kryteriom oceny pracy w bibliotece.

Specyfika pracy bibliotekarza na uczelni artystycznej była tematem wystąpienia Sławomira Sobczyka z Biblioteki ASP w Krakowie, który mówił m.in. o postrzeganiu pracownika biblioteki uczelnianej przez studentów. Autor wykazał, że uczelnie artystyczne charakteryzują się wieloma odrębnościami w stosunku do innych typów wyższych uczelni i ukazał szczególną rolę bibliotekarza w tym środowisku. Przeprowadził on badania na grupie 150 respondentów – studentów trzech uczelni artystycznych Krakowa. Wśród cech najbardziej cenionych i pożądaných w oczach studentów były przede wszystkim: znajomość księgozbioru, zyczliwość w stosunku do czytelników i przygotowanie merytoryczne. Większość respondentów oceniła bardzo dobrze przygotowanie merytoryczne pracowników bibliotek artystycznych Krakowa.

Podobną tematykę w swym wystąpieniu podjęła Sylwia Baranowska, reprezentująca Wyższą Szkołę Zarządzania w Gdańsku. W rankingu cech bibliotekarza, na pierwszych miejscach znalazły się: umiejętność wyszukiwania informacji, uczciwość, zyczliwość i gotowość do pomocy. Bardzo ważne w oczach użytkowników okazały się również kultura osobista oraz umiejętności interpersonalne w kontaktach z czytelnikami. Bibliotekarze Wyższej Szkoły Zarządzania wypadli korzystnie w opinii studentów, którzy docenili nie tylko przygotowanie merytoryczne, sumienność i dokładność oraz biegłość w obsłudze komputera, ale również ich kulturę osobistą i elegancki wygląd.

W kolejnym referacie niżej podpisana Anna Wałek i Piotr Pinkawa z Biblioteki Politechniki Wrocławskiej nakreślili specyfikę pracy bibliotekarza cyfrowego, którego sylwetkę zawodową umiejscowili na pograniczu dziedzin. W referacie podkreślano, że umiejętności i kwalifikacje redaktorów i pracowników przygotowujących cyfrowe publikacje wykraczają poza dotychczasowe zadania bibliotekarza i plasują się na pograniczu bibliotekarstwa i informatyki, natomiast klasyczne zadania i prace biblioteczne w bibliotece cyfrowej zyskują inny wymiar. Opisano charakterystyczne etapy pracy w bibliotece cyfrowej,

takie jak: selekcję księgozbioru przeznaczzonego do digitalizacji, digitalizację i przygotowanie elektronicznych dokumentów w formacie DjVu i PDF, a także opracowanie i udostępnianie publikacji w cyfrowym repozytorium opartym na oprogramowaniu dLibra. Przedstawiono różne modele organizacyjne pracowni digitalizacji oraz wymieniono kwalifikacje i umiejętności niezbędne w pracy bibliotekarza cyfrowego. W referacie zawarto również refleksję nad potrzebami zmian w procesie kształcenia bibliotekarzy i przygotowania kadr do pracy w bibliotekach cyfrowych.

Beata Palma, reprezentująca Wyższą Szkołę HUMANITAS w Sosnowcu udowodniła, jak istotna jest dbałość o zewnętrzny wizerunek bibliotekarza. W referacie pt. *Wpływ wyglądu pracownika biblioteki na wizerunek instytucji* wymieniła pięć kluczowych czynników, tworzących wizerunek organizacji: tożsamość firmy, reputacja, oferta usługowa, otoczenie fizyczne i personel pierwszego kontaktu. Autorka podkreślała wagę odpowiedniego wyglądu pracowników, który ma zasadniczy wpływ nie tylko na wizerunek samego pracownika i jego dobre samopoczucie, ale także na wizerunek całej organizacji. Uczestnicy mogli zapoznać się z doświadczeniami macierzystej biblioteki autorki w pracy nad kreowaniem wizerunku, poprzez różnego typu warsztaty szkoleniowe z komunikacji interpersonalnej, public relations, kontaktów z mediami i spotkań ze stylistą.

Anna Skotarczak (Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP w Szczecinie) poświęciła swoje wystąpienie problematyce *wizerunku bibliotekarza w odbiorze społeczności akademickiej*. Autorka wymieniła cechy, które powinien posiadać bibliotekarz, a także przedstawiła wyniki badań ankietowych na temat postrzegania bibliotekarzy przez studentów tej uczelni. Pracownicy biblioteki wypadli w badaniach bardzo dobrze, ponieważ większość wymienianych cech określała ich jako: kompetentnych, kulturalnych, komunikatywnych, pomocnych, uprzejmych i życzliwych.

Iwona Cichoń i Iwona Mielczarek (BG Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie) przeanalizowały blogi bibliotekarskie jako formę kreowania swego wizerunku w sieci. Przedstawiły one cechy idealnego blogu, takie jak: aktualność, zwiezłość i osobisty charakter, a także przedstawiły konkretne przykłady blogów prowadzonych przez bibliotekarzy i pracowników książki, jak również poświęconych sprawom książek i bibliotek.

Violetta Frankowska i Joanna Basińska z BG Politechniki Warszawskiej zaprezentowały analizę zatytułowaną *Praca zespołu czy indywidualne postawy – co buduje zewnętrzny wizerunek nowoczesnej biblioteki*. Określiły one zespół jako klucz do sukcesu firmy. Przedstawiły również wyniki przeprowadzonych przez siebie badań ankietowych, w których uczestniczyli pracownicy systemu informacyjno-bibliotecznego BG PW. Wśród najbardziej pożądanых cech pracownika, przydatnych do pracy w zespole, najczęściej powtarzały się: terminowość, komunika-

tywność, entuzjazm i efektywność. Ankietowani byli świadomi tego, jak ważna dla budowania wizerunku biblioteki jest jakość usług oferowanych i sprawność zespołu tworzącego strukturę organizacji.

O stresie w naszym zawodzie mówiły Janina Przybysz i Barbara Zieleniecka z Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu. W swojej prezentacji poruszyły takie zagadnienia jak: czym jest stres, co go wywołuje w bibliotece oraz jak sobie z nim radzić.

Renata Tawfik z Wyższej Szkoły Biznesu w Gorzowie Wielkopolskim przedstawiła natomiast referat o syndromie wypalenia zawodowego w pracy bibliotekarza.

Remedium na powyższe zjawiska zaproponowała w swoim wystąpieniu Magdalena Karciarz z DSW we Wrocławiu, która mówiła na temat *Koherencji w zawodzie bibliotekarza*. Poczucie koherencji najprościej można określić jako poczucie sensowności, wewnętrznej harmonii, zaradności i zrozumienia wydarzeń w otaczającym świecie i środowisku.

Jako ostatni zabrał głos dr Stefan Kubów, poruszając problematykę deontologiczną w odniesieniu do zawodu bibliotekarza. Mówił o powinnościach i obowiązkach wynikających z etyki zawodowej i własnych przekonaniach bibliotekarzy.

Większość przedstawionych referatów opierała się na wynikach badań ankietowych.

Nieliczna grupa osób, będących zarówno praktykami, jak i wykładowcami na studiach bibliotekoznawczych, mówiła o ważnym problemie integracji tych obydwu środowisk i współpracy w procesie kształtowania nowoczesnego polskiego bibliotekarstwa.

Kończąc, trudno uniknąć pytania, dlaczego w tego typu konferencjach i spotkaniach uczestniczy tak niewielu pracowników naukowych uczelni, które właśnie za kształcenie i przyszły wizerunek swoich studentów jako bibliotekarzy w dużej mierze odpowiadają.

Anna Walek

Biblioteka Główna i OINT Politechniki Wrocławskiej

Konferencja „Działalność wydawnicza bibliotek w czasach konwergencji mediów”

W dniach 24-25 września 2009 r. odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa na temat: „Działalność wydawnicza bibliotek w czasach konwergencji mediów” zorganizowana przez Bibliotekę Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Rozwój inicjatyw wydawniczych bibliotek oraz zachodzące we współczesnej komunikacji procesy konwergencji mediów i technologii, zainspirowały orga-

nizatorów do poświęcenia tej problematyce odrębnego forum.

W konferencji uczestniczyli pracownicy nauki zajmujący się badaniami z obszaru nauki o książce i bibliotekoznawstwa, przedstawiciele bibliotek naukowych i publicznych. Prezentowano prace wydawnicze i ich rozwój związany z wykorzystaniem nowych technologii, mówiono o projektach dalszych zmian.

Prof. Jacek Wojciechowski wygłosił wykład otwierający merytoryczną część konferencji. Przedstawiając problemy *Biblioteki akademickiej jako wydawcy*, wskazał na wiele wyzwań wynikających z obecnej sytuacji. Profesor zwrócił uwagę na nowe zadania i potencjalne możliwości wynikające z faktu, że biblioteki akademickie były i są edytorami. Stwierdził, że podejście przez biblioteki akademickie działań edytorskich w głównym nurcie nauki, wychodzących poza zakres informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, poprawiłoby pozycję bibliotek wobec zagrożenia marginalizacją, która staje się możliwa we współczesnej praktyce komunikacji społecznej i naukowej. Wskazując na kierunki do przyszłych działań, stwierdził on, iż nie można wykluczyć konwergencji firm edytorskich – połączenia wydawnictwa i biblioteki tej samej uczelni. Jako narzędzie prospektywne bibliotek wskazał repozytorium mogące być platformą publikacji niskonakładowych (m.in. monografii czasopism naukowych, baz danych), jak też publikacji, które nie mogłyby powstać w formie tradycyjnej.

Zastępca dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie – Wanda Maria Rudzińska w wystąpieniu poświęconym *Tradycji i współczesności działalności wydawniczej BUW* przedstawiła imponujący dorobek biblioteki, który przybrał formy: katalogów, inwentarzy, edycji źródeł, materiałów promocyjnych, zarówno w tradycyjnej wersji, na płytach CD oraz na platformie e-BUW. Publikacje BUW związane z unikatowymi zbiorami ukazują się także pod auspicjami innych instytucji, jak m.in.: Muzeum Narodowe, Zamek Królewski, Biblioteka Narodowa. Plany wydawnicze BUW obejmują edycje związane z bogatymi zbiorami i udział m.in. w wydawnictwach jubileuszowych UW, jak Monumenta Universitatis Varsoviensis. Istotną rolę spełnia także platforma e-UW, gdzie zamieszczane są nie tylko dokumenty wtórne, ale i zdigitalizowane teksty z komentarzami. Na uwagę zasługuje też najświeższa publikacja – rozbudowywany blog dyrektora BUW.

Dr Aldona Chachlikowska, przedstawiając szeroko rozwiniętą działalność wydawniczą Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu, wskazała na jej rolę w upowszechnianiu, ochronie i promocji zbiorów. Zwróciła uwagę na znaczenie tej sfery aktywności bibliotekarzy dla ich rozwoju naukowego i satysfakcji zawodowej. Przybliżyła organizację prac wydawniczych i wielokierunkowe formy działań promocyjnych. Podejmowane prace naukowe i wydawnicze BU znalazły odzwierciedlenie w ocenie parametrycznej biblio-

teki i otrzymaniu kategorii naukowej, co wpływa na możliwość pozyskania przez bibliotekę dotacji. A. Chachlikowska, określając kierunek dalszego rozwoju bibliotecznych prac wydawniczych, wskazała na cyfryzację.

Kierunki i trendy w publikowaniu cyfrowym w GUS i CBS przedstawiła dyrektor Centralnej Biblioteki Statystycznej Bożena Łazowska. Podkreśliła, że kluczowe analizy statystyczne GUS publikowane są już tylko w Internecie jako bazy danych. Liczne publikacje GUS i CBS (bibliografie i informatory) otrzymują dwie lub trzy wersje: drukowaną, CD-ROM, bazy danych w Internecie. Witryną wydawniczą zarówno GUS, jak i Centralnej Biblioteki Statystycznej stał się portal internetowy. B. Łazowska mówiła także o bibliotece cyfrowej CBS jako platformie publikacji.

Dr Ryszard Żmuda, dyrektor Biblioteki Uniwersytetu Medycznego w Łodzi zaprezentował wydawnictwa redagowane przez bibliotekę na zlecenie władz uczelni oraz czasopismo ogólnopolskie „Forum Bibliotek Medycznych”. Zwrócił uwagę na znaczenie promocyjne tej sfery działalności. Czasopismo zawodowe bibliotek medycznych stanowi także platformę wymiany myśli i dokumentuje prowadzoną działalność, istotne znaczenie ma udostępnienie go w wersji elektronicznej.

Próbę odpowiedzi na wiele pytań związanych z publikowaniem cyfrowym podjęła redaktor naczelna EBIB-u i przewodnicząca Komisji ds. Wydawnictw Elektronicznych SBP Bożena Bednarek-Michalska. W wystąpieniu EBIB – *hybryda czy nowa forma komunikacji elektronicznej?* rozważała kwestie: jakie może być czasopismo w epoce mieszania się mediów, przeplatania form, współuczestnictwa czytelników w jego powstawaniu? Przybliżyła drogę rozwoju EBIB-u, organizację pracy redakcyjnej i przeobrażenia jego odbioru. Poruszyła także kwestię uczestnictwa czasopism bibliotekarskich w ruchu Open Access.

Dyrektor Wydawnictwa SBP Janusz Nowicki, przedstawiając działalność oficyny skupił się na ostatnim 10-leciu. Mówił o poszukiwaniu formuły działalności wydawniczej SBP. Przedstawiając rozwój działalności edytorskiej, założenia i kształtowanie się poszczególnych serii wydawniczych, czasopism oraz wydawnictw pozaseryjnych, wskazał na znaczenie współpracy wydawnictwa SBP z Instytutem Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego oraz z NUKAT. Przedstawione rozwiązania organizacyjne, skutkujące szybkością wydawania, dobrą współpracą z ośrodkami bibliotekoznawczymi oraz własnym systemem dystrybucji, stały się cechami profesjonalnego i skutecznego zarządzania działalnością wydawniczą.

Zjawiska zachodzące w przestrzeni działalności publikacyjnej służącej bibliotekarzom i bibliotekoznawcom przeanalizowała Magdalena Krynicka z Biblioteki Narodowej. Dokonując podziału publikacji

na bibliografie i inne wydawnictwa, omówiła trendy występujące w publikacjach bibliotek narodowych Wielkiej Brytanii, Francji, Niemiec, Hiszpanii i Polski i stwierdziła, że konwergencja pomaga bibliotekom w lepszym dostosowaniu usług do potrzeb ich użytkowników. Wskazała na wysoki poziom fachowości prowadzonych przez biblioteki blogów, nastawienie na potrzeby czytelników i otwartość.

Ewa Hadrian przedstawiła działalność wydawniczą Łopacińskiego Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie w zakresie czasopiśmiennictwa bibliotekarskiego. Analizując przekształcenia formuły czasopism, wskazała na dążenie biblioteki do najbardziej skutecznego promowania wiedzy bibliotekarskiej w środowisku zawodowym. Autorka stwierdziła ewolucyjność przeobrażeń w sferze działalności wydawniczej i powiązanie ze zmianami w przestrzeni komunikacyjnej, zawodowej i społecznej. Poszukiwanie modelu odpowiadającego potrzebom odbiorców jest procesem permanentnym.

O zmianach, jakie zaszły w realizacjach publikacyjnych Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie oraz wykorzystywanych narzędziach informatycznych mówiła Urszula Cieraszevska. Przedstawiła przeobrażenia dwu aktualnie publikowanych w formie elektronicznej kwartalników oraz Wirtualne Informatorium, wskazała także na inne publikacje ważne dla korzystających użytkowników.

Publikacją elektroniczną Biblioteki Jagiellońskiej, udostępnioną użytkownikom Internetu w ostatnim półroczu, jest bio-bibliograficzna baza Polaków XX i XXI w. Jej twórczyni Krystyna Bielawska przedstawiła rozwój idei powstania tego źródła informacji, przebieg prac i zamierzenia dotyczące rozwoju bazy.

Jarosław Gajda reprezentujący Bibliotekę Politechniki Lubelskiej podjął problem równoległego – tradycyjnego i elektronicznego publikowania, które może być realizowane we współpracy biblioteki uczelnianej i wydawnictw. Przedstawił przykłady udostępnienia na platformie Biblioteki Cyfrowej Politechniki Lubelskiej publikacji wydanych przez wydawnictwo macierzystej uczelni i innych zewnętrznych wydawców. Rozwiązanie to uznał za optymalne w przypadku publikacji niskonakładowych, które za pośrednictwem sieci stają się dostępne bez żadnych ograniczeń.

Urszula Pośłada z Biblioteki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej dokonała analizy ekspozycji udostępnionych przez polskie biblioteki na platformach cyfrowych. Przedstawiła przykłady wyróżniających się realizacji tej formy elektronicznych publikacji. Podjęła próbę określenia wymogów dobrej publikacji tego typu.

Organizatorzy konferencji dokonali przeglądu doboru wydawniczego Biblioteki UMCS. Historyczne ujęcie tematu w referacie dr. Bogusława Kasperka i Stanisławy Wojnarowicz *Od publikacji niesamoistnych do platformy cyfrowej* wypływało z okoliczności jubileuszowych Biblioteki UMCS. Przedstawił on nurty tradycyjnych działań edytorskich, wskazu-

jąc na ich kontynuację w różnych formach publikacji elektronicznych, dostępnych poprzez internetowy serwis biblioteczny Wirtualny Kampus Biblioteki UMCS czy Bibliotekę Cyfrową UMCS.

Inicjatywy edytorskie bibliotek ukierunkowane są na potrzeby użytkowników, służą wypełnianiu przez nie funkcji usługowej – informowaniu o zasobach własnych i rozproszonych, przekazywaniu umiejętności informacyjnych, dostarczaniu informacji bibliograficznych i bezpośrednich, promowaniu usług. Ustawowo przypisana bibliotekom naukowym działalność wydawnicza służy także publikowaniu wyników prowadzonych badań. Przedstawiano więc drogi rozwoju czasopism bibliotekarskich i prace nad wydaniem źródeł. Dzięki wykorzystaniu technologii cyfrowej publikacje uzyskały większą funkcjonalność i wzajemne powiązanie poszczególnych form. Biblioteki cyfrowe stały się zarówno przestrzenią archiwizacji, publikowania, jak i udostępniania tekstów.

Dokonana prezentacja publikacji piśmienniczych i elektronicznych wskazała na potrzebę wykorzystywania wielosemiotycznych edycji, stosowania rozwiązań tradycyjnych i elektronicznych, tworzenia też nowych specjalności bibliotekarskich (np. inżynier bibliotekarstwa) – jak stwierdził prof. J. Wojciechowski.

W dyskusjach szczególne ożywienie wywołała problematyka Open Access, która ujawniła zaangażowanie bibliotekarzy w promocję idei swobodnego dostępu do publikacji naukowych, jak i sceptycyzm środowiska uczonych. Przypomnienie przez prof. J. Wojciechowskiego, że „bibliotekarstwo jest open access”, może stanowić inspirację do tematu następnej konferencji.

Z problematyką konferencji konweniowały wystąpienia sponsorów, których produkty dobrze odzwierciedlają zachodzące procesy konwergencji mediów.

Stanisława Wojnarowicz

25. Spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej przy ZG SBP

W dniach 5-6 października 2009 r. w Jeleniogórskim Centrum Informacji i Edukacji Regionalnej – Książnica Karkonoska w Jeleniej Górze, odbyło się Spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej przy ZG SBP. W jubileuszowym spotkaniu brało udział 38 przedstawicieli bibliotek publicznych z całego kraju: wojewódzkich, powiatowych i miejskich, pedagogicznej jak również Biblioteki Narodowej. Zebranych powitali: Marcin Zawila – dyrektor Książnicy Karkonoskiej, Kamila Wilk – kierownik Działu Informacyjno-Bibliograficznego biblioteki jeleniogórskiej oraz przewodnicząca Zespołu – Marzena Przybysz.

Pierwszy dzień obrad poświęcono prezentacji osiągnięć bibliotek publicznych w Jeleniej Górze oraz województwie dolnośląskim. Jolanta Ubowska (Dolnośląska Biblioteka Publiczna, Wrocław) przedstawiła genezę i realizację projektu Dolnośląskiego Zaspobu Bibliotecznego, który obecnie realizuje 31 bibliotek. Koordynatorem projektu zainicjowanego w 2001 r. jest Dolnośląska Biblioteka Publiczna. Realizowany w systemie ALEPH doprowadził do powstania zautomatyzowanej sieci biblioteki wojewódzkiej i bibliotek powiatowych województwa dolnośląskiego, a także umożliwił dostęp do bibliotek przez Internet i dogodniejszy przepływ informacji. System opiera się na pięciu modułach głównych (gromadzenie, katalogowanie, udostępnianie, czasopisma, OPAC) i trzech uzupełniających (SHP BN, raporty, protokół Z39.50). Referentka zwróciła uwagę na korzyści wynikające z funkcjonowania DZB, w tym wzrost liczby wypożyczeń w ramach wypożyczalni międzybibliotecznej.

Joanna Broniarczyk (Książnica Karkonoska) zaprezentowała Jeleniogórską Bibliotekę Cyfrową, która powstała w 2006 r., jest prowadzona w systemie dLibra. Referentka pokazała wybrane dokumenty dostępne w sieci dzięki JBC, w tym *Słownik biograficzny ziemi jeleniogórskiej*, archiwalia miasta Jelenia Góra, plakaty i afisze z lat 1945-1948, dawne pocztówki i filmy dotyczące regionu, regionalne czasopiśma i książki. Wskazała też na wymogi i trudności napotymane przy prowadzeniu biblioteki cyfrowej. W ramach realizacji JBC z Biblioteką Karkonoską współpracują: Oddział wrocławski Archiwum Państwowego w Jeleniej Górze, Dolnośląska Biblioteka Publiczna, Dolnośląskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej, Filia legnickiej Biblioteki Pedagogicznej w Jeleniej Górze, Jeleniogórskie Centrum Kultury, Muzeum Karkonoskie oraz prywatni kolekcjonerzy, twórcy, redakcje czasopism i wydawcy.

Kamila Wilk (Książnica Karkonoska) przedstawiła historię i stan prac nad bibliografią regionalną, opracowywaną od 1975 r., przez zespół pracowników z Działu Informacyjno-Bibliograficznego biblioteki w Jeleniej Górze, obecnie w systemie ALEPH, w ramach „Dolnośląskiej Bibliografii Regionalnej”. W latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku Działy Informacji dolnośląskich bibliotek: Wrocławia, Legnicy, Wałbrzycha i Jeleniej Góry nawiązały współpracę, której efektem była wydana we Wrocławiu w 1995 r. *Bibliografia Dolnego Śląska 1990-1994: druki zwarte*. Wypracowano wówczas model bibliografii dolnośląskiej oraz ustalono jednolity układ bibliografii terytorialnej obowiązujący po niewielkich modyfikacjach do dzisiaj. W tym czasie jeleniogórska biblioteka opublikowała sporo bibliografii i zestawień bibliograficznych zagadnień opracowywanych na bazie kartoteki regionalnej. Od 2000 r. bibliografia dolnośląska była opracowywana w programie MAK, w formacie MARC BN. Zasięg formalny został ograniczony do

artykułów z czasopism, przede wszystkim regionalnych i lokalnych. Wykorzystując opisy bibliograficzne z bazy danych REGION, wydawano tematyczne zestawienia bibliograficzne, np. w 2004 r. *Bibliografię zawartości Rocznika Jeleniogórskiego 1963-2003*. W bibliografii jest stosowany opis bibliograficzny zgodny z normą i zasadami słownika jhp BN. Pracownicy Działu Informacyjno-Bibliograficznego z Czytelnią Regionalną, którzy są zaangażowani w opracowywanie „Bibliografii Powiatu Jeleniogórskiego” zajmują się, oprócz pracą z czytelnikiem, również popularyzacją regionu i szeroko pojętą działalnością oświatową. Do ich zadań należy także obsługa galerii.

W drugim dniu spotkania dokonano podsumowania dotychczasowej działalności Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej przy ZG SBP oraz skupiono się na bibliografiach regionalnych innych ośrodków. Sprawozdanie z działalności w latach 2005-2009 przedstawiła przewodnicząca Zespołu. Stan liczbowy Zespołu w dniu 31 września 2009 r. wynosił 67 osób z całego kraju (11 października 2005 r. było zarejestrowanych 48 członków) reprezentujących wojewódzkie biblioteki publiczne, powiatowe i miejskie biblioteki publiczne i naukowe. W okresie sprawozdawczym członkowie Zespołu spotkali się siedem razy. Spotkania dotyczyły zarówno zagadnień teoretycznych, jak i praktycznych. Kontynuowano prace w ramach współpracy w tworzeniu bibliografii regionalnej, automatyzacji metod opracowywania formalnego i przedmiotowego różnych typów dokumentów zamieszczanych w bibliografii regionalnej oraz sposobu prezentacji tej bibliografii. Współpracowano też z Biblioteką Narodową, zwłaszcza w kwestiach relacji i powiązań bibliografii regionalnych z narodową, jak również z pozostałymi gremiami SBP. Członkowie Zespołu uczestniczyli w konferencjach i warsztatach, a teksty ich wystąpień oraz sprawozdania z poszczególnych spotkań Zespołu były publikowane. Przewodnicząca podkreśliła znaczenie spotkań Zespołu, które przyczyniają się do wymiany myśli i zacieśniają współpracę pomiędzy bibliotekami. Referentka podała też propozycje uzupełnienia planu prac na najbliższe lata, m.in. o projekt uruchomienia na stronie BN wspólnej multiwyszukiwarki w systemie FIDKAR dla bibliografii regionalnych. Nawiązała do *Strategii rozwoju SBP na lata 2010-2021* i *Programu działania SBP na lata 2009-2013*, przytoczyła też przykłady możliwych do realizacji w ramach Programu Rozwoju Bibliotek prowadzonego przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego – szkoleń liderów z regionów oraz opracowania poradnika metodycznego z zakresu bibliografii regionalnej.

Odbyły się też wybory Zarządu Zespołu na kolejną kadencję. Zgłoszono kandydaturę Marzeny Przybysz (BN) na przewodniczącą Zespołu, Hanny Jamry (WBP, Opole) i Krystyny Kasprzyk (WBP, Kraków) oraz Bożeny Lech-Jabłońskiej (WiMBP,

Lublin) na sekretarza. Jednogłośnie w głosowaniu jawnym przyjęto skład nowego Zarządu na kadencję 2009-2013.

Następnie Maria Janowska (BN) wygłosiła referat na temat tendencji w bibliografii regionalnej w Europie. Skupiła się na zreferowaniu najnowszej literatury przedmiotu dotyczącej rozwoju bibliografii regionalnej w Niemczech, gdzie bibliografia tego typu stanowi jeden z elementów niemieckiego systemu informacyjnego. Referentka wskazała strony internetowe, na których są dostępne bibliografie regionalne niemieckiego obszaru językowego (niemieckie, szwajcarskie, austriackie). W innych krajach Europy obecnie nie pisze się zbyt wiele o osiągnięciach bibliografii regionalnej, chociaż prace nad tego typu bibliografiami są nadal prowadzone. Zmienia się tylko ich postać, zrezygnowano z wersji drukowanej, są natomiast dostępne online, jako pliki PDF lub lokalnie w bibliotece. Bibliografie regionalne włącza się na ogół do baz informacji regionalnej.

W kolejnym wystąpieniu Agnieszka Magiera (Biblioteka Śląska, Katowice) omówiła stan prac nad „Bibliografią Śląska”. Historia bibliografii regionalnej na Śląsku sięga 1920 r. Kilkunastoletnie opóźnienia w wydawaniu bibliografii powojennej wpłynęły na rozpoczęcie prac nad nowym tytułem „Bibliografią Województwa Śląskiego”. Zdecydowano też o zakończeniu prac nad „Bibliografią Śląska” na roczniku 1989, jako że rok ten stanowi wyraźną cezurę historyczną. W 2006 r. utworzono „Bibliografię Bieżącą Województwa Śląskiego”, która jest kwartalnym zestawieniem materiałów wybranych z aktualnych czasopism i prasy oraz stanowić ma załączek „Bibliografii Województwa Śląskiego” za rok 2006 i następne. Aktualnie jest ona prowadzona w programie PROLIB, który ma odrębny moduł do prac bibliograficznych PROMAX. Referentka wskazała na niedostatki tego programu (m.in. niemożność współpracy z protokołem Z39.50, brak OPAC). Stwierdziła, że biblioteka nie rezygnuje z wersji drukowanej bibliografii, chociaż jej ukazywanie jest bardzo opóźnione (obecnie w przygotowaniu 1989 r.).

Anita Romulewicz (WBP, Olsztyn) zaprezentowała dotychczasowe dokonania w zakresie opracowania „Bibliografii Warmii i Mazur”. Bibliografia ta jest opracowywana nieprzerwanie od 1945 r. Od 1961 r. opracowaniem zajmuje się Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie. Jej zalety to: ciągłość, systematyczny cykl wydawniczy, szeroki zasięg, różnorodność rejestrowanych form, dostępność baz online. W formie papierowej opublikowano 23 tomy rejestrujące piśmiennictwo do 1998 r. Nie opublikowano dwurocznika za lata 1999-2000, który jest opracowany w programie ISIS i wymaga konwersji. Od 2001 r. dwuroczniki są wydawane w formie dokumentu elektronicznego. Od 2007 r. biblioteka wojewódzka współpracuje z bibliotekami powiatowymi (19) i gminnymi (2) w zakresie gromadzenia materiałów do bibliografii regionalnej. Biblioteki pracują

w programie MAK, a wymiana danych jest możliwa dzięki nakładce opracowanej przez informatyków z Olsztyna. Zaplanowana jest digitalizacja bibliografii za lata 1945-1981.

W czasie trwania konferencji do referentów kierowano szczegółowe pytania w sprawie doboru i selekcji materiałów regionalnych, kontroli poprawności opisu bibliograficznego, sprawności używanych systemów komputerowych i przysposobienia ich do lepszej przydatności dla potrzeb bibliografii regionalnej, konkretnych działań placówek zajmujących się bibliografią regionalną. Dyskusja dotyczyła również digitalizacji zbiorów i związanej z nią prawa autorskiego, współpracy pomiędzy ośrodkami bibliograficznymi w regionach. Nakreślono też plan działania Zespołu na najbliższy rok.

Jak zwykle z dużym zainteresowaniem, obojętno gmach książki goszczącej Zespół. Zebranych oprowadziła Kamila Wilk szczególnie zwracając uwagę na agendy udostępniania i Dział Informacyjno-Bibliograficzny. Książnica Karkonoska pełni funkcję biblioteki miejskiej i powiatowej dla powiatu jeleniogórskiego. Jej początki sięgają 1947 r., kiedy to powstała Powiatowa Biblioteka Publiczna w Jeleniej Górze. Biblioteka udostępnia literaturę piękną, wydawnictwa popularnonaukowe i naukowe z różnych dziedzin wiedzy, lektury szkolne, książki mówione dla osób niepełnosprawnych, czasopisma oraz prasę, gromadzi, dokumentuje i upowszechnia informacje o regionie jeleniogórskim, a także realizuje działalność edukacyjną i wystawienniczą. Książnica Karkonoska współpracuje z bibliotekami czeskimi i niemieckimi w ramach Grupy Ekspertów EUREX Biblioteki Euroregionu Nysa i prowadzi założony w 2000 r. Euroregionalny Punkt Informacji Europejskiej. Na koniec 2008 r. zbiory Biblioteki liczyły ogółem 289 197 jednostek bibliotecznych. Książnica Karkonoska posiada 150 miejsc czytelniczych i 33 stanowiska z dostępem do Internetu. Znajdują się w niej także: Informatorium, wypożyczalnia naukowa i beletrystyczna z wolnym dostępem, zbiory multimedialne, książka mówiona dla niewidomych, czytelnie czasopism i książek, pracownia i czytelnia zbiorów regionalnych. Na ostatnim piętrze jest umiejscowiona Biblioteka Dziecięco-Młodzieżowa.

Uczestnicy spotkania mieli również możliwość podziwiania, w jesiennej aurze, uroków regionu karkonoskiego podczas spaceru uliczkami starego miasta, pobytu w Cieplicach-Zdroju oraz wycieczki do Szklarskiej Poręby poprzez Siedlęcín, w którym znajduje się średniowieczna wieża rycerska, i Jagniątków, gdzie mieszkał i umarł noblista Gerhart Hauptmann.

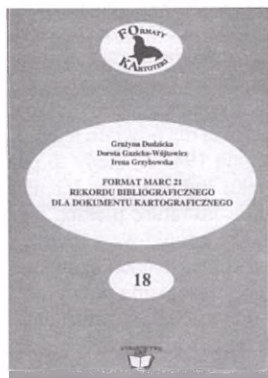
Jeleniogórskie spotkanie przysłużyło się do wymiany spostrzeżeń i doświadczeń oraz zacieśnienia współpracy i do zaplanowania dalszych prac.

Marzena Przybysz

Przegląd publikacji

Z OFICYNY WYDAWNICZEJ SBP

Dudzicka Grażyna. Format MARC 21 rekordu bibliograficznego dla dokumentu kartograficznego / Grażyna Dudzicka, Dorota Gazicka-Wójtowicz, Irena Grzybowska; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Centrum NUKAT Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. – Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2009. – 208, [1] s. – (Formaty, Kartoteki; 18).

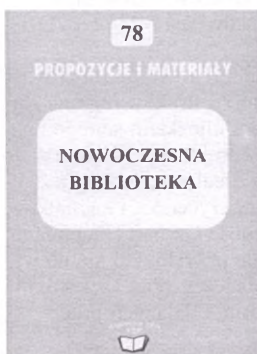


Przedstawiana instrukcja jest skierowana przede wszystkim do bibliotekarzy z oddziałów zbiorów specjalnych, w szczególności z bibliotek uczestniczących w tworzeniu rekordów bibliograficznych w NUKAT. Autorki, opracowując ją, wspierały się polską literaturą przedmiotu, aktualnie obowiązującymi polskimi normami, amerykańskimi przepisami i instrukcjami, zaleceniem ISBD(CM) oraz opracowaniami wydanymi w serii FOKA, mając na uwadze ustalenia Centrum NUKAT i BN dotyczące formatu MARC 21 rekordu bibliograficznego dla książki.

W przypadku, gdy autorkom nie udało się powiązać wytycznych polskiej normy opisu dokumentów kartograficznych, zaleceń międzynarodowych i aktualnej praktyki w polskich bibliotekach, zastosowały zasady katalogowania powszechnie przyjęte. W szczególności od postanowień Polskiej Normy odbiegają: zasady wyboru tytułu właściwego i równoległych spośród kilku tytułów danego typu, sposób podawania tytułów prac współwydanych bez wspólnego tytułu, szczegółowe zasady zapisu skali w strefie danych matematycznych.

Zasadniczą treść uzupełniają załączniki zawierające przykłady rekordów oraz nazwy mnemoniczne elementów pól stałej długości stosowane w systemie Virtua, a także bibliografia publikacji. Przykłady zostały przez autorki starannie wybrane tak, aby reprezentowały wszystkie rodzaje dokumentów kartograficznych.

Nowoczesna biblioteka: materiały z ogólnopolskiej przedjazdowej konferencji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Konstancin-Jeziorna, 29-30 maja 2009 r. / [red. t. Marcin Drzewiecki]. – Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2009. – 178, [2] s.: il. – (Propozycje i Materiały / Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich; 78).



W publikacji zostały zaprezentowane materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej poświęconej wpływowi biblioteki na kształtowanie społeczeństwa wiedzy oraz wizerunkowi zawodu bibliotekarza. Konferencja poprzedziła Krajowy Zjazd Delegatów SBP.

Teksty wystąpień zostały zgrupowane w czterech blokach tematycznych. Zawarte w pierwszej części referaty uwypuklają funkcje nowoczesnej biblioteki w społeczeństwie wiedzy, nowe trendy w architekturze i organizacji przestrzennej bibliotek w kraju oraz społeczny zasięg tych placówek.

Druga grupa tekstów przybliży czytelnikom zagadnienia prawodawstwa bibliotecznego, w tym, prawne aspekty działalności bibliotek, które są także wyrazem polityki bibliotecznego państwa. Głównie zostały uwzględnione legislacyjne uwarunkowania funkcjonowania bibliotek publicznych w kraju.

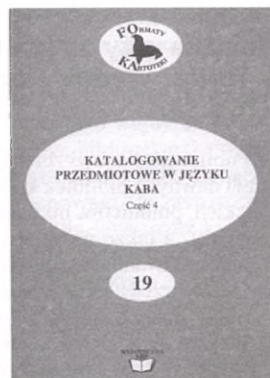
Kolejny fragment książki ukazuje wizerunek zawodu bibliotekarza. Przedstawione w nim zostały wiedza i umiejętności zawodowe bibliotekarzy i pracowników informacji na podstawie badań oczekiwań pracodawców, jak również pragmatyka tego zawodu oraz nowe kierunki kształcenia w zakresie informacji naukowej i bibliotekoznawstwa w Polsce.

Ostatnia grupa referatów dotyczy źródeł finansowania działalności biblioteczej oraz zarządzania budżetem, w szczególności samorządowych bibliotek publicznych.

Wilczyńska Grażyna Maria. Opracowanie piśmiennictwa z zakresu teologii i religioznawstwa / Grażyna M. Wilczyńska; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Centrum NUKAT Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. – Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2009. – 138, [1] s. – (Katalogowanie w języku haseł przedmiotowych KABA: podręcznik / pod red. Jadwigi Woźniak-Kasperek; cz. 4) (Formaty, Kartoteki; 19).

W prezentowanej czwartej części podręcznika z zakresu katalogowania przedmiotowego w języku KABA zostały omówione reguły postępowania w tworzeniu opisów przedmiotowych piśmiennictwa z dziedziny teologii i religioznawstwa z uwzględnieniem zagadnień badawczych religii, historii chrześcijaństwa i Kościoła, prawa wyznaniowego i kanonicznego, źródeł teologii, doktryny religijnej oraz kaznodziejstwa. Autorka przedstawiła przykłady katalogowanych pozycji typowe dla opracowania przedmiotowego z wykorzystaniem już istniejącego słownictwa JHP KABA. Prezentując zasady katalogowania, często odwoływała się do wiadomości z dziedziny teologii i religioznawstwa, uzasadniając tym samym wykorzystywanie bardziej szczegółowych haseł JHP KABA. Jest to zgodne z zasadami pragmatyki tego języka. Brzmienie haseł G. M. Wilczyńska skorelowała ze stanem kartoteki wzorcowej zarejestrowanej w dniu 24 kwietnia 2009 r.

Opracowanie zawiera również indeks wyrazów słownika JHP KABA (określników) i haseł przedmiotowych (wzorcowych, rozwiniętych oraz konstrukcji modelowych), sformułowanych w procesie katalogowania przedmiotowego.



Marzena Przybysz

SYGNAŁY O NOWYCH PUBLIKACJACH

Achremczyk, Stanisław. Wojciech Kętrzyński: historyk, bibliotekarz, poeta / Stanisław Achremczyk. – Kętrzyn: Muzeum im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2009. – 126 s.: il. – (Studia i Monografie Muzeum im. Wojciecha Kętrzyńskiego; nr 1)

Monografia poświęcona temu wybitnemu polskiemu historykowi, bibliotekarzowi i poecie ukazała się z okazji Roku Wojciecha Kętrzyńskiego na Warmii i Mazurach w 2008 r. W. Kętrzyński urodził się w 1838 r. w Lecu (dzisiejsze Giżycko) w rodzinie pruskiego żandarma polskiego pochodzenia Józefa von Winklera. Rodzina Winklerów dwa pokolenia wstecz nosiła polskie szlacheckie nazwisko Kętrzyńskich i należała do jednego z najstarszych rodów na Pomorzu. Postać Kętrzyńskiego wiąże się nierozdzielnie z dziejami i tradycją bibliotekarstwa polskiego. Prawie 50 lat swego długiego życia poświęcił on pracy z książką, najpierw w wielkiej prywatnej bibliotece hr. Jana Działyńskiego w Kórniku, później

w mniejszych bibliotekach, aby w 1873 r. rozpocząć pracę w Bibliotece im. Ossolińskich we Lwowie, początkowo w roli sekretarza naukowego, a po śmierci Augusta Bielewskiego – aż do 1917 r. – w roli jej dyrektora. W. Kętrzyński prowadził również badania naukowe dotyczące Pomorza i obecności Polaków na tych ziemiach oraz ich wkładu w kulturę Prus. Zmarł 15 stycznia 1918 r.

Autor omówił główne etapy życia i działalności historyka, zaczynając od lat dziecięcych spędzonych w Lecu, gimnazjum w Kętrzynie i studiach na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu w Królewcu, poprzez działalność naukową, badawczą, a na pracy bibliotekarskiej kończąc. Monografię dopełniają literatura przedmiotu oraz indeks osobowy.

Biblioteczne krajobrazy: Miejska Biblioteka Publiczna w Kędzierzynie-Koźlu 1948-2008 / [oprac. zespół Barbara Matusiewicz et al.; pod kier. Heleny Bulandy]. – Kędzierzyn-Koźle: Miejska Biblioteka Publiczna; Opole: Wydawnictwo Instytut Śląski, 2008. – 195 s.: il.

Publikacje przygotowano z okazji 60-lecia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kędzierzynie-Koźlu.

Dzieje placówki omówiono w trzech rozdziałach. Pierwszy prezentuje historię instytucji od momentu

powstania w 1948 r. do chwili obecnej. Kalendarium przybliży najważniejsze zmiany organizacyjne na tle zmieniającej się rzeczywistości politycznej i administracyjnej oraz imprezy kulturalne, których inicjatorem była biblioteka. Ponadto zawiera w porządku chronologicznym fragmenty artykułów dokumentujących działalność MBP: „Trybuny Opolskiej”, „Gazety Lokalnej”, „Tygodnia u Nas” czy „Echa Gmin”. Rozdział „Biblioteka w liczbach” przedstawia dane statystyczne dotyczące m.in.: sieci MBP, liczby odwiedzin, wielkości księgozbioru i jego struk-

tury, udostępniania dokumentów, komputeryzacji, prowadzonej działalności informacyjnej i kulturalno-oświatowej. Dane zaprezentowano w postaci czytelnych tabel i na wykresach oraz dokonano ich wnikliwej analizy i interpretacji. Dopelnienie tekstu stanowi materiał ikonograficzny dokumentujący losy i funkcjonowanie biblioteki. Ponadto publikacja zawiera: spis dyrektorów i pracowników MBP w Kędzierzynie-Koźlu, wykaz zrealizowanych projektów w zakresie działalności merytorycznej (2003-2008) oraz infrastruktury kultury (2007-2008).

Książka w życiu kościoła: zbiór studiów / pod red. Tadeusza Kruszewskiego. – Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2009. – 226 s.: il.

Publikacja stanowi zbiór dziewięciu artykułów na temat dawnych bibliotek kościelnych, czasopism katolickich, poloniców, inkunabułów i rynku literatury religijnej, a także nowych technologii pomocnych w przeszukiwaniu katalogów bibliotecznych. Pierwszy tekst przedstawia charakterystykę zbioru inkunabułów pochodzących z biblioteki kapituły katedralnej we Włocławku. Kolekcja licząca blisko 300 jednostek w czasie drugiej wojny światowej została w znacznej mierze zniszczona. Obecnie z niegdyś tak bogatego zbioru pozostało 21 paleotypów, znajdujących się w miejscowej księżnicy seminaryjnej. Kolejny artykuł prezentuje stan obecny zabytkowej części biblioteki franciszkańskiej Prowincji Św. Jądwigi, której główna część znajduje się w głubczyckim klasztorze OFM. Omawia dzieje librarii oraz przedstawia najcenniejsze pozycje kolekcji, także te nienotowane w katalogach centralnych. W pracy za-

mieszczono opracowanie poświęcone znakom własnościowym szlachty polskiej w XVI w., której dobrym przykładem jest superekslibris biskupa Stanisława Pawłowskiego znajdujący się na starodrukach biblioteki franciszkańskiej w Głubczycach. W publikacji znalazł się również artykuł dotyczący współczesnego rynku wydawniczego książki katolickiej. Przedstawiono w nim kondycję książki religijnej oraz strukturę treściową wydawnictw z tego segmentu na podstawie statystyki, jaką prowadzi Biblioteka Narodowa. Tom kończy tekst porównujący dwie multyszukiwarki katalogów bibliotek kościelnych: FIDKAR Bibliotek kościelnych – FIDES i Virtuelle Katalog Theologie und Kirche. Publikacja w sposób przekrojowy omawia zagadnienia Librarii Kościoła pokazując ich wkład w kształtowanie i rozwój kultury książki.

Violetta Pomianowska

Ważne dla Autorów publikujących w „Bibliotekarzu”

Autorzy pragnący publikować swoje teksty w „Bibliotekarzu” proszeni są o:

1. Przesyłanie tekstów i ewentualnie materiałów ilustracyjnych w plikach na adres Wydawnictwa SBP (wydawnictwo@sbp.pl) lub bezpośrednio do redaktora naczelnego na adres: jan.wolosz@o2.pl

Teksty i fotografie powinny być podpisane.

2. Dołączanie do przysyłanych materiałów danych niezbędnych do wypłacenia honorarium oraz odprowadzenia podatku od honorarium od urzędu skarbowego. W tym celu oprócz imienia i nazwiska należy podać:

- datę i miejsce urodzenia,
- imiona ojca i matki,
- adres domowy,
- PESEL,
- NIP,
- nazwę i adres właściwego dla autora ze względu na miejsce zamieszkania urzędu skarbowego,
- numer konta osobistego w banku w celu przekazania honorarium,
- stopień lub tytuł naukowy oraz miejsce pracy i pełniona funkcja do umieszczenia w notce o autorze.

3. Oświadczenie o braku zgody na bezpłatne publikowanie danego tekstu w Internecie – w związku z digitalizacją i publikowaniem „Bibliotekarza” w Internecie. Brak takiego oświadczenia przy nadesłanym materiale będzie oznaczał zgodę autora na bezpłatną publikację tekstu w Internecie.

Z żałobnej karty

IRENA GRABOWSKA
(5.10.1919 – 9.04.2009)



Dnia 9 kwietnia 2009 r. zmarła wyjątkowa bibliotekarka, znana i lubiana w Olsztynie Pani Irena Grabowska. Przez wiele lat była zaangażowana w działalność Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i pozostanie nie tylko we wspomnieniach swoich współpracowników i kolegów, ale będą o Niej pamiętali również czytelnicy, dla których miała zawsze czas i chęć podzielenia się uwagami o książkach i życiu.

I. Grabowska, z domu Inlender, urodziła się 5 października 1919 r. w Krakowie, w rodzinie wojskowej, kultuwującej tradycje patriotyczne i wiarę w odrodzenie Ojczyzny. Dziadek Pani Ireny, Adolf Inlender, był autorem kilku prac historycznych, w tym książki pt. *Wielka wojna 1914-1915* (Wiedeń 1915-1916), opisującej między innymi Legiony Polskie oraz *Dziejów Polski ilustrowanych* z ilustracjami Jana Matejki (Wiedeń 1895-1901) autorstwa Augusta Sokółowskiego, przy współudziale właśnie A. Inlendera. Ojciec był oficerem w Generalnym Inspektoracie Sił Zbrojnych, uczestnikiem Kampanii Wrześniowej; zginął jako jeńiec w oflagu. Dopiero w latach 70. XX w. odnaleziono zostało miejsce jego spoczynku w kwaterze polskich oficerów, na pamiątkowym cmentarzu wojennym „Applerbeck” w Dortmundzie (Niemcy). Matka była absolwentką seminarium nauczycielskiego. Dzieciństwo i młodość I. Grabowska spędziła w Warszawie, na Żoliborzu, na powstającym wówczas oficerskim osiedlu mieszkaniowym. Ukończyła

żeńskie gimnazjum, a w 1938 r. Liceum im. Klementyny z Tańskich Hoffmanowej. Wśród wielu koleżanek z tamtych czasów często wymieniała obie córki Melchiora Wańkowicza – Martę i Krystynę, z którymi przyjaźniła się w młodości. Wspominała też, że podczas uroczystości pogrzebowych Marszałka Józefa Piłsudskiego niosła sztandar w pocście sztandarowym szkoły. W 1939 r. podjęła studia na Wydziale Nauk Ekonomiczno-Społecznych Wolnej Wszechnicy Polskiej, przerwane wybuchem wojny. Już wówczas starała się zdobyć wiedzę bibliotekarską w Poradni Bibliotecznej Warszawskiego Koła Związku Bibliotekarzy Polskich. Zachowało się zaświadczenie z 21 sierpnia 1939 r., podpisane przez kierowniczkę Poradni Wandę Dąbrowską, stwierdzające odbycie 4 miesięcznej półpłatnej praktyki. Wanda Dąbrowska zaznaczyła w nim, że I. Inlenderównę cechuje bystra orientacja, dokładność, sumienność, a także miły, ochoczy stosunek do każdej zleconej jej pracy oraz ogólne znaczne uspołecznienie. W okresie okupacji Warszawy Pani Irena pracowała społecznie w Wydziale Opieki Społecznej Zarządu m. Warszawy, organizując pomoc dla ludności Generalnej Guberni. W 1940 r. wyszła za mąż za Zbigniewa Grabowskiego, absolwenta Szkoły Głównej Handlowej; związek ten przetrwał 57 lat, do czasu śmierci Z. Grabowskiego. Po klęsce powstania warszawskiego rodzina Grabowskich znalazła się w obozie w Pruszkowie, a następnie, po kolejnych miesiącach tułaczki, zdecydowała się w sierpniu 1945 r. na przyjazd do Olsztyna. I. Grabowska otrzymała skierowanie z Ministerstwa Oświaty do pracy w Olsztynie i tutaj, na Ziemiach Odzyskanych, zamieszkała na dalsze 64 lata swego życia. Z pasją poznawała dawne dzieje Warmii i Mazur, wspominane wcześniej w relacjach Melchiora Wańkowicza, z którego rodziną była przyjaźniona. Miłość do książek, która towarzyszyła Jej przez całe życie stała się zapewne powodem, że w spalonym i zniszczonym Olsztynie podjęła się pracy bibliotekarskiej, organizując od podstaw biblioteki publiczne. Początkowo, w latach 1946-1949, pracowała w Referacie Bibliotek Kuratorium Olsztyńskiego, przyczyniając się do organizacji bibliotek na terenie Olsztyna. W otwartej w 1946 r. Miejskiej Bibliotece Publicznej w Olsztynie została pierwszą honorową czytelniczką z kartą nr 1. Już w maju 1949 r. odeszła z Referatu Bibliotek i została kierowniczką Filii nr 1 MBP, utworzonej w Olsztynie na Osiedlu Mazurskim. Była to pionierska praca bibliotekarska, w bardzo skromnym lokalu i bez regularnych połączeń z centrum miasta. Księgozbiór liczył ok. 800 wol., ale Pani Irena zapisała się we wspomnieniach swoich czytelników jako niezwykle zycz-

liwa i wspaniała bibliotekarka. Umiała zachęcić do czytania, podsuwała interesujące dzieła, zmuszała do zastanowienia i refleksji. Ówczesna kierowniczka Miejskiej Biblioteki Publicznej Wanda Dąbrowska (zbieżność nazwisk z Wandą Dąbrowską, znaną bibliotekarką i działaczką oświatową) pisała: „Irena Grabowska umiała nie tylko wybrać i podsunąć każdemu najbardziej odpowiednią dla niego książkę, ale stała się wkrótce doradcą, pomocą i powiernikiem mieszkańców osiedla. Pisała podania do władz i listy, poprawiała wypracowania szkolne, a nawet ściągaczki maturalne, radziła w wyborze zawodu, układała indywidualne plany zwiedzania Warszawy i Krakowa, wysłuchiwała zwierzeń, godziła zwaśnionych. Czytelnicy odpłacali jej sympatią i sercem, dokonywali drobnych napraw w bibliotece, stale pomagali w niektórych pracach porządkowych, przesyłali kartki z urlopów”¹.

W roku 1954 I. Grabowska została kierowniczką Czytelnicy Naukowej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej, a w październiku 1956 r. objęła kierownictwo nowej Filii nr 7, przy ul. Mickiewicza 27. Jako w pierwszej placówce w Olsztynie wprowadzono tam w 1961 r. wolny dostęp do półek. W tym właśnie okresie miałam okazję poznać Panią Irenę i niewątpliwie kontakt z nią zdecydował o mojej drodze zawodowej. To dzięki niej, jako nastolatka, „połykałam” książki, które Pani Irena umiała odpowiednio dobrać i zachęcić do czytania. Dzięki jej sugestiom i dyskusjom na temat przeczytanych książek, odkrywałam nowy świat, jakże różniący się od szarego i przygnębiającego otoczenia PRL. Nie byłam jedyną osobą, która lubiła zastać w bibliotece Panią Irenę. Zazwyczaj nie szczędziła też swojego prywatnego czasu, aby mieć kontakt ze swoimi czytelnikami. Przypisywała bibliotekarzowi zadania „inżyniera duszy ludzkiej” i za propagowanie książek wartościowych, kształtujących życie człowieka była szanowana oraz poważana w środowisku. W 1966 r. filia, kierowana przez I. Grabowską została przeniesiona do nowego, ładnego i dużego lokalu w Domu Środowisk Twórczych. Z uwagi na sąsiedztwo i lokalizację biblioteka prowadziła ożywioną działalność kulturalną i oświatową, organizując między innymi ciekawe spotkania autorskie oraz imprezy dla całego środowiska intelektualnego Olsztyna. Wśród zapraszanych gości byli pisarze, aktorzy, historycy i naukowcy. W grupie tej znaleźli się m.in.: Melchior Wańkowicz (1958), Czesław Centkiewicz (1959), Igor Newerly (1960), aktorzy Mieczysława Ćwiklińska (1966) i Wojciech Siemion (1966). W latach 70. XX w. biblioteka gościła prof. Władysława Bartoszewskiego, Helenę Więckowską, Barbarę Bieńkowską, Marię Dembowską. W bibliotece organizowano też wystawy oraz małe formy teatralne w wykonaniu aktorów olsztyńskiego teatru.

I. Grabowska przeszła na emeryturę 31 sierpnia 1977 r., jednakże jeszcze w latach 1985-1991 pracowała dodatkowo w bibliotece na pół etatu.

Wraz z mężem Pani Irena stworzyła wspaniałą, otwarty dom, który był zawsze miejscem dla rodziny i wielu przyjaciół. Wychowała i wykształciła troje dzieci: Piotra, Martę i Ewę. Marta Grabowska, idąc w ślady swojej mamy jest związana z dziedziną bibliotekoznawstwa i informacji naukowej poprzez pracę dydaktyczno-naukową.

Niemal od początku działalności zawodowej I. Grabowska związała się z pracą społeczną w Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich. Olsztyńskie Koło ówczesnego Związku Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich zostało powołane dnia 21 grudnia 1949 r. i wówczas Irena Grabowska została sekretarzem Koła. W 1951 r. została ponownie wybrana na funkcję sekretarza i jednocześnie została przedstawicielem do Zarządu Głównego. Brała udział w wielu ogólnopolskich zjazdach bibliotekarzy, poczynając od zjazdu w 1956 r., który odbywał się w Warszawie. W późniejszym okresie była dwukrotnie wybierana na przewodniczącą Zarządu Okręgu SBP – w latach 1957-1960 i 1966-1968. Po tym okresie przez wiele lat była przewodniczącą Sądu Koleżeńskiego ZO w Olsztynie. Ze Stowarzyszeniem była związana niemal przez całe życie zawodowe, również na emeryturze. Ze względu na swoje zaangażowanie sprawami bibliotekarstwa, doświadczenie oraz pewnego rodzaju charyzmę potrafiła pobudzić aktywność zawodową, społeczną i kulturalną innych bibliotekarzy, a tym samym doskonalić pracę bibliotek i podnosić prestiż zawodu. Dzięki działalności w SBP I. Grabowska poznała prof. Marię Dembowską, która w latach 1956-1966, jako sekretarz generalny Stowarzyszenia sprawowała opiekę nad Okręgiem Olsztyńskim. Wówczas między innymi organizowała w Olsztynie w 1960 r. Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów SBP. Prof. M. Dembowska niezwykle miło wspomina swoje kontakty z I. Grabowską. W swojej książce *Rozmaitości bibliograficzno-bibliologiczne* (Warszawa 2000) pisze o niej jako o swojej przyjaciółce. Często ją odwiedzała w bibliotece, gdy pracowała w Zakładzie Bibliotekoznawstwa WSP w Olsztynie. Również regularnie, przez wiele lat, obie panie prowadziły korespondencję. W jednym z listów do prof. M. Dembowskiej I. Grabowska pisała: „Wszystko czego nauczyłam się w latach sześćdziesiątych i później odnośnie naszej organizacji SBP zawdzięczam Pani”².

Za swoją działalność została odznaczona Brązowym Krzyżem Zasługi (1953), Srebrnym Krzyżem Zasługi (1964), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (w czasie Zjazdu Krajowego SBP w Zielonej Górze w 1975 r.), odznaką „Zasłużony dla Warmii i Mazur” (1966), odznaką „Zasłużonego Działacza Kultury” (1964), a przede wszystkim tytułem Honorowego Członka SBP (w 1993 r.).

Wspomnienia, jakie pozostawiła po sobie, są niezwykle ciepłe i pozwalają na przedstawienie jej wyjątkowej bibliotekarki jako wspaniałego wzoru do naśladowania, szczególnie dla młodych bibliotekarzy. Jej aktywność zawodowa, nowatorskie rozwiązania

stosowane w pracy zawodowej oraz na gruncie Stowarzyszenia, a przede wszystkim jej postawa społeczna są niewątpliwie godne pamięci.

Danuta Konieczna, Piotr Grabowski

PRZYPISY:

¹ Cyt. za WRÓBLEWSKI, J.: Olsztyńscy bibliotekarze: Irena Grabowska. *Warmia i Mazury* 1981, nr 3, s.18-19.

² DEMBOWSKA, M.: *Rozmaitości bibliograficzno-bibliologiczne pól serio, pól chartem*. Warszawa: nakł. autorki, 2000, s. 26.

Prawo biblioteczne

Udostępnianie przez biblioteki publiczne informacji publicznych

Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (DzU Nr 112, poz. 1198 z późn. zm.) bardzo szeroko określa obowiązki w zakresie udostępniania tych informacji zainteresowanym osobom, także biorąc pod uwagę instytucje, na których obowiązki te ciążyą. Analiza przepisów powyższej ustawy prowadzi do wniosku, że do udostępniania informacji publicznych zobowiązane są także biblioteki publiczne.

Wniosek taki płynie z art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy o dostępie do informacji publicznej, zgodnie z którym do udostępniania informacji publicznej obowiązane są podmioty reprezentujące państwowe osoby prawne albo osoby prawne samorządu terytorialnego oraz podmioty reprezentujące inne państwowe jednostki organizacyjne albo jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego.

Biblioteki publiczne są osobami prawnymi samorządu terytorialnego w rozumieniu powyższego przepisu, gdyż jako wpisane do prowadzonego przez swojego organizatora rejestru instytucje kultury mają status samodzielnych osób prawnych. Ponieważ w powyższym przepisie wskazane zostały również inne jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, czyli jednostki nie będące osobami prawnymi, w zakresie jednostek zobowiązanych do udostępniania informacji publicznych mieszczą się także inne biblioteki samorządowe (tworzone przez jednostki samorządu terytorialnego), nie mające statusu instytucji kultury.

Jeżeli chodzi o osoby odpowiedzialne za realizację obowiązków w powyższym zakresie, to są nimi, zgodnie z powyższym przepisem, reprezentujący biblioteki publiczne ich dyrektorzy, gdyż są oni niewątpliwie osobami uprawnionymi do reprezentowania bibliotek, którymi kierują.

Przykładowy wykaz podstawowych kategorii informacji publicznych wyszczególnia art. 6 ustawy o dostępie do informacji publicznej. Są nimi m.in. informacje o statusie prawnym biblioteki publicznej oraz jej organizacji i majątku.

Informacje publiczne udostępniane są zasadniczo w dwójakiej formule. Po pierwsze udostępnianiu tych informacji służy szczególnie publikator teleinformatyczny, jakim jest „Biuletyn Informacji Publicznej”,

który powinien funkcjonować w każdej bibliotece publicznej zgodnie z art. 8 ustawy o dostępie do informacji publicznej, określającym także zakres informacji, jakie powinny być w nim zawarte i za jego pośrednictwem udostępniane.

Po drugie, pozostałe informacje publiczne, które nie zostały udostępnione w „Biuletynie Informacji Publicznej”, biblioteka publiczna (jej dyrektor) powinna udostępniać na wniosek zainteresowanej osoby. Zasadą jest udostępnianie w tym trybie informacji publicznych bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku (por. art. 10 i art. 13 ustawy o dostępie do informacji publicznych).

Dyrektor biblioteki może odmówić udostępnienia żądanej przez wnioskodawcę informacji, np. ze względu na prywatność osoby fizycznej albo ograniczenia wynikające z ochrony informacji niejawnych (por. art. 5 powyższej ustawy). Odmowa udostępnienia informacji powinna nastąpić w drodze wydania przez dyrektora biblioteki decyzji, do której stosuje się zasadniczo ogólne przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Szczególne zasady dotyczące wydawania tych decyzji określa art. 16 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznych.

Od decyzji dyrektora biblioteki, odmawiającej udostępnienia informacji publicznej, wnioskodawca może się odwołać do organu nadrzędnego, którym jest np., jeżeli chodzi o bibliotekę gminne, właściwy terytorialnie wójt (burmistrz, prezydent), czyli organ reprezentujący organizatora biblioteki (por. art. 17 pkt 3 k.p.a.). W związku z tym w odmownej decyzji dyrektora biblioteki należy zawrzeć odpowiednie pouczenie w tym zakresie, informujące wnioskodawcę o możliwości zaskarżenia tej decyzji.

Trzeba mieć też świadomość tego, że jeśli decyzja dyrektora biblioteki zostanie przez organ nadrzędny, rozpatrujący odwołanie wnioskodawcy, utrzymana w mocy, liczyć się trzeba z możliwością jej zaskarżenia do właściwego wojewódzkiego sądu administracyjnego, sprawującego kontrolę nad organami administracji, czyli w rozpatrywanym kontekście nad dyrektorem biblioteki publicznej i jej samorządowym organizatorem.

Rafał Gola

Nowa siatka płac dla bibliotekarzy

Nową siatkę płac dla pracowników zatrudnionych w instytucjach kultury, a więc bibliotekarzy bibliotek publicznych wprowadza rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 listopada 2009 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad wynagradzania pracowników zatrudnionych w instytucjach kultury prowadzących w szczególności działalność w zakresie upowszechniania kultury*¹.

Przed podaniem nowych stawek wynagrodzenia, wprowadzone zostały szczegółowe zapisy w rozporządzeniu Ministra Kultury i Sztuki z dnia 23 kwietnia 1999 r. *w sprawie zasad wynagradzania pracowników zatrudnionych w instytucjach kultury prowadzących w szczególności działalność w zakresie upowszechniania kultury*².

Niżej podajemy załączniki z tabelami określającymi nowe stawki wynagradzania:

Załącznik nr 1

TABELE STAWEK WYNAGRODZENIA ZASADNICZEGO

1. Pracownicy działalności podstawowej, administracji i obsługi

Kategoria zaszeregowania	Stawki wynagrodzenia w złotych
I	1050-1500
II	1070-1600
III	1090-1700
IV	1110-1800
V	1130-1900
VI	1150-2000
VII	1170-2100
VIII	1190-2250
IX	1210-2400
X	1230-2550
XI	1250-2700
XII	1270-2850
XIII	1290-3000
XIV	1310-3300
XV	1330-3600
XVI	1350-3900
XVII	1370-4200
XVIII	1390-4500
XIX	1410-5000
XX	do 5500
XXI	do 6000

2. Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach instruktorów artystycznych i instruktorów zespołów zainteresowań

Stanowisko	Stawki godzinowe w złotych
Młodszy instruktor artystyczny, młodszy instruktor zespołu zainteresowań	12,00-20,00
Instruktor artystyczny, instruktor zespołu zainteresowań	14,00-25,00
Starszy instruktor artystyczny, starszy instruktor zespołu zainteresowań	17,00-30,00
Główny instruktor artystyczny, główny instruktor zespołu zainteresowań	22,00-40,00

Załącznik nr 2

TABELE ZASZEREGOWANIA STANOWISK PRACY I DODATKU FUNKCYJNEGO

I. Tabela zaszeregowania stanowisk pracy pracowników działalności podstawowej

Lp.	Stanowisko	Kategoria zaszeregowania	Dodatek funkcyjny – procent wynagrodzenia zasadniczego do:
1.	Dyrektor	do XXI	50%
2.	Zastępca dyrektora	do XX	50%
3.	Kustosz dyplomowany w muzeum	do XX	–
4.	Główny konserwator zbiorów filmowych, naczelny filmograf	XVI-XIX	50%
5.	Starszy kustosz, główny instruktor, główny specjalista	XVI-XIX	–
6.	Starszy konserwator w muzealnictwie	XIV-XVII	–
7.	Kustosz	XIII-XIV	–
8.	Konserwator w muzealnictwie	XII-XIV	–
9.	Starszy specjalista, starszy filmograf, starszy konserwator taśmy filmowej	XII-XIII	–
10.	Starszy bibliotekarz, starszy dokumentalista, adiunkt muzealny, adiunkt konserwatorski, starszy instruktor w: domu kultury, ośrodka kultury, klubie kultury, świetlicy, ognisku artystycznym, specjalista w galerii, centrum sztuki, biurze wystaw artystycznych, starszy renowator	XI-XII	–
11.	Starszy instruktor (inny niż wymieniony w lp. 10), renowator, specjalista (inny niż wymieniony w lp.10)	X-XI	–
12.	Bibliotekarz, dokumentalista, starszy asystent muzealny, starszy asystent konserwatorski, instruktor, renowator przyuczony, filmograf, konserwator taśmy filmowej	IX-X	–
13.	Młodszy renowator, przewodnik muzealny, starszy magazynier biblioteczny	VIII-IX	–
14.	Asystent muzealny, asystent konserwatorski	VII-IX	–
15.	Młodszy bibliotekarz, młodszy dokumentalista, młodszy konserwator taśmy filmowej, młodszy instruktor, młodszy filmograf, magazynier: biblioteczny, zbiorów filmowych, młodszy specjalista w: galerii, centrum sztuki, biurze wystaw artystycznych	VII-VIII	–

II. Tabela zaszeregowania stanowisk pracy i dodatku funkcyjnego pracowników administracji i obsługi

Lp.	Stanowisko	Kategoria zaszeregowania	Dodatek funkcyjny – procent wynagrodzenia zasadniczego do:
1.	Zastępca do spraw administracyjnych, główny księgowy	do XXI	50%
2.	Kierownik administracyjny (jeżeli nie utworzono stanowiska dyrektora do spraw administracyjnych)	XII-XV	50%
3.	Główny specjalista*), radca prawny	XII-XIV	50%
4.	Kierownik: wydziału, działu, oddziału, kierownik pracowni: reprograficznej, kserograficznej, poligraficznej	XI-XIII	50%
5.	Specjalista do spraw obsługi i konserwacji urządzeń: elektronicznych, audiowizualnych, akustycznych, komputerowych, elektrycznych, automatyki*)	IX-XII	50%
6.	Kierownik sekcji (referatu), zastępca kierownika: wydziału, działu, oddziału	IX-XI	50%
7.	Specjalista*) (inny niż wymieniony w lp. 5)	VIII-XI	50%
8.	Starszy mistrz	VIII-X	50%
9.	Kierowca autobusu	VIII-IX	–
10.	Kierownik stołówki (z zapleczem kuchennym)	VIII-IX	50%
11.	Starszy księgowy, starszy operator obsługi i napraw urządzeń technicznych (audiowizualnych itp.), maszynista offsetowy, fotograf offsetowy, mistrz	VIII-IX	–
12.	Kierowca samochodu ciężarowego, kierownik bufetu, ratownik wodny	VII-VIII	–
13.	Kierownik magazynu	VI-VIII	50%
14.	Starszy laborant (VIII muzeum), introligator, rzemieślnik-specjalista, kuchmistrz, plastyk, rysownik, fotograf	VI-VIII	–
15.	Starsza maszynistka	VI-VII	–
16.	Kierownik: kancelarii, archiwum, powielarni	V-VII	50%
17.	Rzemieślnik, montażysta wystaw, kwalifikowany opiekun ekspozycji, ogrodnik, palacz centralnego ogrzewania, starszy referent, intendent, starszy magazynier, księgowy, operator obsługi i napraw urządzeń technicznych (audiowizualnych itp.)	IV-VII	–
18.	Kierowca samochodu osobowego	V-VI	–
19.	Archiwista, operator urządzeń powielających, laborant (w muzeum) referent, kasjer, magazynier, sekretarka, kucharz, sprzedawca w bufecie	IV-VI	–
20.	Maszynistka, kelnerka	III-V	–
21.	Telefonistka, korektor, pomocnik: biblioteczny, muzyczny, pomocnik centralnego ogrzewania, pracznia, prasowaczka	III-V	–
22.	Pomoc kuchenna, pokojowa	III-IV	–
23.	Robotnik: przy archeologicznych pracach wykopaliskowych, magazynowy, gospodarczy	II-IV	–
24.	Bileter	II-III	–
25.	Starszy: strażnik, woźny, dozorca, portier, szatniarz	I-III	–
26.	Strażnik, woźny, portier, dozorca, szatniarz, dźwigowy, goniec, sprzątacznia, pomoc powielaczowego	I-II	–

Rozporządzenie weszło w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu ogłoszenia.

Lucjan Biliński

PRZYPISY:

¹ DzU Nr 196, poz. 1516.

² DzU Nr 45, poz. 446, z późn. zm.

Czy to próba aktywizacji działalności legislacyjnej resortu kultury?

Jako stały obserwator działalności legislacyjnych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, muszę stwierdzić, że działalność ta w ostatnich latach uległa znacznemu spowolnieniu. Być może sytuację tę zmieni decyzja Nr 13 Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw analizy przepisów prawa¹.

W celu zebrania i analizy informacji odnoszących się do obowiązujących przepisów prawnych, które stwarzają trudności w bieżącym funkcjonowaniu instytucji kultury, prowadzeniu działalności kulturalnej oraz wykonywaniu zadań związanych z ochroną dziedzictwa narodowego, w szczególności polegających na tworzeniu nieuzasadnionych barier, ograniczeń, obowiązków, bądź wzbudzających wątpliwości interpretacyjne został utworzony Zespół do spraw analizy przepisów prawa.

Zespół jest organem doradczym Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

1. W skład Zespołu wchodzi:

- 1) Juliusz Braun – Przewodniczący
- 2) Elżbieta Ofat – Wiceprzewodnicząca
- 3) Jan Branicki
- 4) Piotr Majewski
- 5) Krzysztof Marszałek
- 6) Izabela Obarska
- 7) Małgorzata Szelağ
- 8) Urszula Twarowska
- 9) Bogusław Witkowski
- 10) Tomasz Wyderka

2. Przewodniczący kieruje pracami Zespołu i zwołuje jego posiedzenia.

3. W przypadku nieobecności Przewodniczącego pracami Zespołu kieruje Wiceprzewodnicząca.

4. Przewodniczący Zespołu może zapraszać do udziału w pracach Zespołu inne osoby, w szczególności przedstawicieli organów administracji rządowej i samorządowej, instytucji kultury, stowarzyszeń, szkół wyższych oraz ekspertów zajmujących się tematyką prac Zespołu.

Do zakresu działania Zespołu należy:

1) przygotowanie wstępnych propozycji zmian w przepisach utrudniających działanie w obszarze

kultury albo poprawiających obecne przepisy (w tym wprowadzając rozwiązania, które usuwają wątpliwości interpretacyjne);

2) wypracowanie rozwiązań organizacyjnych, które służyć będą poprawie efektywności funkcjonowania sfery kultury;

3) stworzenie ram prawnych i finansowych dla funkcjonowania wielu uzupełniających się modeli i form realizowania działalności kulturalnej.

5. Zespół przygotowuje dla Ministra dokument pt. „Analiza problemowa na temat przepisów prawa związanych z prowadzeniem działalności kulturalnej w oparciu o ustawę o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej i inne ustawy”.

Omawiana decyzja weszła w życie z dniem jej podpisania przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Lucjan Biliński

PRZYPIS:

¹ Dz. Urz. MKiDN Nr 4, poz. 36.

Narodowy Instytut Audiowizualny

Polskie Wydawnictwo Audiowizualne z siedzibą w Warszawie, utworzone jako państwowa instytucja kultury zarządzeniem Nr 32 Ministra Kultury z dnia 9 września 2005 r. w sprawie utworzenia i nadania statutu *Polskiemu Wydawnictwu Audiowizualnemu*¹, otrzymuje nazwę „Narodowy Instytut Audiowizualny”.

Podstawą wprowadzającą tę zmianę jest zarządzenie Nr 8 Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie zmiany nazwy i zakresu działania *Polskiego Wydawnictwa Audiowizualnego*².

Obecnie przedmiotem działania Narodowego Instytutu Audiowizualnego jest gromadzenie, archiwizacja, digitalizacja, udostępnianie i upowszechnianie zbiorów audiowizualnych. Instytut będzie prowadził działalność popularyzatorską, edukacyjną, badawczą i wydawniczą.

Lucjan Biliński

PRZYPISY:

¹ Dz. Urz. MK Nr 5, poz. 52 i Nr 6, poz. 59 oraz z 2008 r. Nr 4, poz. 41 i Nr 7, poz. 67.

² Dz. Urz. MKiDN Nr 2, poz. 9.

Przypominamy!

Trwa konkurs na plakat z okazji Tygodnia Bibliotek. Termin nadsyłania prac upływa z końcem lutego br.

Szczegóły w EBIB-ie na naszej stronie: www.ebib.info

Convening on Strengthening Library Associations

W dniach 19-20 października 2009 r., na zaproszenie Bill & Melinda Gates Foundation odbyło się w Hadze spotkanie, w którym wzięli udział przedstawiciele stowarzyszeń bibliotekarskich oraz organizacji realizujących program biblioteczny, finansowany przez B&MGF z Bułgarii, Litwy, Łotwy, Polski, Rumunii i Ukrainy. Ze strony polskiej w spotkaniu uczestniczyli: Joanna Chapska i Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska, jako przedstawicielki ZG SBP oraz Jacek Królikowski z Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, realizującej w Polsce program biblioteczny zainicjowany i finansowany przez B&MGF. W spotkaniu uczestniczyło 31 osób. Celem spotkania była wymiana informacji o sytuacji i roli stowarzyszeń bibliotekarskich w krajach, w których jest realizowany program biblioteczny B&MGF. W trakcie warsztatów uczestnicy sformułowali oczekiwania dotyczące zwiększenia znaczenia stowarzyszeń, metod zarządzania i finansowania, poszerzenia partnerstwa i skutecznego lobbingu na rzecz stowarzyszeń i bibliotek, współpracy międzynarodowej w tym wymiany doświadczeń. W spotkaniu wzięła udział Jennifer Nicholson – sekretarz generalny IFLA, która przedstawiła działalność międzynarodowej organizacji oraz najnowszy jej program w postaci elektronicznego pakietu szkoleniowego przewidziany do realizacji od 2010 r. Duże zainteresowanie wśród przedstawicieli zagranicznych stowarzyszeń wzbudziła *Strategia SBP na lata 2010-2021*, którym angielska wersja została zaprezentowana.

European Congress on e-inclusion: technology and beyond in public libraries

W dniach 22-23 października 2009 r. w Brukseli odbył się kongres o wykluczeniu cyfrowym zorganizowany przez organizację Civic Agenda, przy współudziale Rządu Flandrii – Min. Kultury, Młodzieży, Sportu i Mediów, B&MGF, Bibnetu oraz NAPLE Forum. W kongresie brali udział reprezentanci 24 krajów. Zwolanie kongresu miało na celu podkreślenie roli europejskich bibliotek publicznych, jako podstawowych komórek prowadzących do rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Kongres otworzyła Joke Schauvliege – Min. ds. Środowiska, Przyrody i Kultury, która podkreśliła zaangażowanie Rządu Flandrii w realizację decydującej roli bibliotek publicznych w rozwoju społeczeństwa informacji, których podstawą usług są nowe technologie (Internet, e-booki). Podkreśliła ponadto, że przyszłość bibliotek zależy

w równej mierze od innowacji technologicznych jak również od wiedzy i kreatywności ludzi. Podczas kongresu można było wysłuchać prelekcji m.in. dyrektorów europejskich bibliotek, profesorów z europejskich uniwersytetów, centrów informacji jak również wziąć udział w trzech seminariach dotyczących: tworzenia środowiska cyfrowego, wymiaru jego społecznego i ekonomicznego oddziaływania oraz wpływanie na poprawę wiedzy, innowacji i społeczeństwa. ZG SBP reprezentowała na kongresie Joanna Chapska, uczestniczył także Jacek Wojnarowski – Prezes FRIS oraz Rafał Kramza – przedstawiciel Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności.

Obchody Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich

W dniu 12 listopada 2009 r. w siedzibie Polskiej Izby Książki w Warszawie odbyło się posiedzenie Komitetu Porozumiewawczego Bibliotekarzy, Księgarzy, Wydawców, składającego się z przedstawicieli organizacji branżowych. Obecni też byli przedstawiciele sieci EMPIK, którzy zadeklarowali gotowość uczestnictwa we wspólnych działaniach Komitetu. Gościem spotkania był Grzegorz Gauden, dyrektor Instytutu Książki. Spotkanie prowadził przewodniczący Komitetu – Piotr Marciszuk, prezes Polskiej Izby Książki. Tematem wiodącym posiedzenia były przygotowania do obchodów Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich w 2010 r. Przedstawiciele wszystkich organizacji zgłosili projekty, związane z przyszłorocznymi obchodami SDKiPA. Powołano grupę roboczą, która opracuje program obchodów i ustali szczegółowe zasady planowanych konkursów oraz innych działań promujących książkę i czytelnictwo. Zdecydowano, że oprócz tradycyjnych działań zostanie ogłoszony konkurs na najlepszą recenzję książki lub esej z zakresu promocji czytelnictwa. Postanowiono również wydać kilka opowiadań dla dzieci i młodzieży, które będą rozprowadzane bezpłatnie. W ich promowanie i dystrybuowanie zaangażuje się także EMPIK. Przedstawicielki SBP: Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska, członek ZG a zarazem przewodnicząca okręgu mazowieckiego oraz Anna Grzecznowska, dyrektor Biura ZG – zaproponowały włączenie do SDKiPA programów prowadzonych przez SBP tzn.: Mistrza Promocji Czytelnictwa oraz Tygodnia Bibliotek. Przedmiotem dyskusji były również prace przygotowawcze do Gali SDKiPA, która w bieżącym roku odbędzie się 22 kwietnia. Ustalono, że o środki na jej organizację aplikować będzie do programu operacyjnego MKiDN Polska Izba Książki, która w tym roku objęła przewodnictwo KP BKW.

Jubileusz SBP w regionie łódzkim

W dniu 19 stycznia 1919 r. z inicjatywy Jana Augustyniaka w Łodzi powołano do życia pierwsze w kraju Kolo Związku Bibliotekarzy Polskich, które dało początek współczesnym strukturom SBP w tym regionie. W dniu 24 listopada 2009 r. w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Marszałka J. Piłsudskiego w Łodzi obchodzono jubileusz dziewięćdziesięciolecia SBP w okręgu łódzkim. W trakcie uroczystości, które poprowadziła Elżbieta Grzelakowska, przewodnicząca tego okręgu, przedstawiono rys historyczny wydarzeń w łódzkim SBP, zaprezentowano sylwetki bibliotekarzy szczególnie zasłużonych dla działalności Stowarzyszenia. Wśród zaproszonych gości były przewodnicząca SBP Elżbieta Stefańczyk oraz członek honorowy SBP – Elżbieta Pawlicka. Jubileusz był okazją do wręczenia odznaczeń MKiDN członkom Stowarzyszenia, którzy w sposób szczególny przysłużyli się promowaniu kultury.

Klub pod Otwartą Księgą

Kolejne spotkanie Klubu pod Otwartą Księgą odbyło się 14 grudnia 2009 r. w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie, na którym Zuza Wiorogórska (sekretarz Koła SBP przy BUW) wystąpiła z prezentacją dotyczącą Web 2.0 – definicji, aplikacji i możliwości zastosowania w bibliotekach. Klub pod Otwartą Księgą to otwarte spotkania seminaryjno-dyskusyjne SBP dla wszystkich ciekawych tego, co dzieje się w bibliotekach w Polsce i Europie. Przedstawiane są m.in. relacje ze staży w zagranicznych bibliotekach, poruszane zagadnienia i problemy współczesnego bibliotekoznawstwa, prezentowane nowe wydawnictwa. W 2009 r. w ramach Klubu odbyło się osiem spotkań.

Grudniowe posiedzenie ZG

W dniu 17 grudnia 2009 r. w Centralnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie odbyło się posiedzenie ZG SBP poprzedzone zebraniem członków Prezydium ZG. W posiedzeniu ZG uczestniczyli także: Stanisław Czajka – honorowy przewodnicząca SBP, pracownicy Biura ZG oraz redaktorzy naczelni czasopism SBP: „Bibliotekarza” i „Poradnika Bibliotekarza”.

Elżbieta Stefańczyk – przewodnicząca SBP podsumowała działalność krajową i zakres międzynarodowy ZG SBP. Wśród działań SBP w 2009 r. można było wyodrębnić prace przygotowawcze do KZD i po Zjeździe. Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska – skarbnik SBP przedstawiła aktualny stan budżetu stowarzyszenia, który odzwierciedla ogólny stan gospodarki kraju w dobie kryzysu. Liczne wydatki związane ze Zjazdem, brak dotacji na konferencję przedjazdową a także spadek przychodów ze sprzedaży wydawnictw zwartych oraz czasopism SBP w czwartym kwartale pogłębiły i tak niełatwą sytuację finansową

SBP. Wskazuje to na wyraźnie obniżający się poziom czytelnictwa literatury fachowej. Ewa Chrzan – członek ZG ds. sekcji, komisji oraz zespołu zaprezentowała przebieg odbytych wyborów do poszczególnych Zarządów. Następnie Maria Burchard – koordynator działań zaplanowanych w ramach *Strategii SBP na lata 2010-2021* naświetliła prace aktualnie realizowane, a Marzena Przybysz – sekretarz generalny SBP oraz Janusz Nowicki – dyrektor Wydawnictwa SBP omówili wstępny projekt *Planu pracy ZG SBP w 2010 r.*, który ostatecznie zostanie zatwierdzony na następnym posiedzeniu pod koniec stycznia br. Elżbieta Stefańczyk przedstawiła także bieżący stan Umowy SBP z FRSI, zaapelowała do członków ZG o przeprowadzenie szerokiej kampanii *Fundusz 1% na rzecz SBP*. W dalszej części posiedzenia został przyjęty, jednogłośnie uchwałą, Manifest UNESCO/IFLA o bibliotece wielokulturowej, który wcześniej został przyjęty przez Konferencję Generalną UNESCO na 35 sesji w Paryżu w październiku 2009 r. Powołany został również zespół ekspercki ds. opracowania projektu Ustawy o bibliotekach w składzie: Andrzej Tyws, Elżbieta Wykrzykowska, Jolanta Stępnia, Barbara Budyńska, Elżbieta Stefańczyk. Na posiedzeniu wręczone zostały uczestnikom obowiązki i kompetencje członków ZG, które uwzględniają zadania wynikające z realizacji *Strategii*. Na zakończenie Ewa Kobierska-Maciuszko zdała relację z udziału w warsztatach międzynarodowych zorganizowanych przez IFLA w Hadze, poświęconych budowaniu mocnych stowarzyszeń bibliotekarskich.

W dyskusji głos zabrał m.in. Stanisław Czajka, który podkreślił, że należy wykonać rzetelną, solidną analizę porównawczą wszystkich wydatków i dochodów. W kontekście budżetu SBP na 2009 r. oraz bieżących wydatków należy tym bardziej dokładnie wyważyć, jak tak istotną dla środowiska bibliotekarskiego koncepcję *Strategii* umieścić w planie ZG na 2010 r. a następnie konsekwentnie wdrażać w życie. Jan Wołosz podjął kwestię celowości organizowania tak licznych planowanych konferencji oraz ich dochodowości. Zaproponował także, aby wydawanie dodatków do czasopism, które zawierająby materiał o regionach, było dofinansowywane przez instytucje z poszczególnych regionów, tak jak to będzie praktykowane w „Bibliotekarzu”. Sporą część dyskusji zajęła sprawa łączenia bibliotek i protest w tej sprawie części środowiska bibliotekarskiego. ZG SBP podtrzymał dotychczasowe oficjalne stanowisko opowiadające się przeciw łączeniu bibliotek różnych typów.

Realizacja *Strategii SBP*

Kontynuowane są prace nad realizacją projektów ujętych w *Strategii SBP na lata 2010-2021*. Materiał analityczny, który powstał na październikowych warsztatach zorganizowanych dla przewodniczących i opiekunów SBP został ujęty całościowo i dopraco-

wany przez członków ZG i pracowników Biura. Następnie opracowana została lista zadań ujętych w *Strategii*, które powinny znaleźć się w przygotowywanym planie pracy ZG SBP na rok 2010. Jednocześnie przewodniczący okręgów przedstawili projekty działań, proponowanych do dofinansowania przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, w ramach Programu Rozwoju Bibliotek. Dotyczyły one głównie: intensyfikacji współpracy pomiędzy strukturami SBP, umacnianiu pozycji Stowarzyszenia na arenie międzynarodowej, działalności edukacyjno-szkoleniowej, umacnianiu wizerunku zawodu bibliotekarza, w tym działań legislacyjnych. Powstałe opracowania zostały zweryfikowane na poziomie sekcji, komisji i zespołu ZG w trakcie trzech warsztatów z cyklu „Rozwój potencjału instytucjonalnego SBP”, które odbyły się w dniach 17-18 grudnia 2009 r. w gmachu Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie. Uczestniczyli w nich przewodniczący sekcji, komisji i zespołu ZG, członkowie ZG, pra-

cownicy Biura ZG oraz FRIS. Zajęcia prowadziła, tak jak poprzednio, Anna Hejda. Ich celem było kontynuowanie opracowania metodyki realizacji wybranych elementów *Strategii SBP na lata 2010-2021*, zdefiniowanie szczegółowych zadań i działań, określenie zespołów roboczych oraz ustalenie terminów i zasad komunikacji w ramach 5 celów strategicznych. W sesji I warsztatów poszczególni członkowie ZG SBP odpowiedzialni za realizację *Strategii* zaprezentowali dotychczasowe wyniki pracy. W sesji II utworzono pięć grup, w których pracowano nad planowanymi w 2010 r. szczegółowymi zadaniami w ramach *Strategii*. W kolejnych dwóch sesjach liderzy grup przedstawiali rezultaty pracy zespołów, w trakcie dyskusji pozostali uczestnicy zgłaszali swoje uwagi i propozycje. Ustalono terminarz dalszych prac i sposoby komunikacji.

Marzena Przybyśz

AKTUALIA

Było dużo krzyku przy zabiegach o tworzenie nowych zrzeseń bibliotekarskich, z pomstowaniem na już istniejące – według znanego skądinąd hasła: teraz k... my! No i powstało jedno oraz drugie, a potem stała się liczba, bo na efektywność żadnych szans, niestety, nie ma. Sama liczba organizmów kanapowych, a także przewodniczących oraz sekretarzy, nikim nie jest w stanie wstrząsnąć.

Nadal więc ewentualnie liczące się jest to samo Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, bo ma doświadczenie, jakie takie instrumenty i liczba członków idzie w tysiące. Przydałyby się dziesiątki tysięcy, ale to nie w bibliotekarstwie. O innych zrzeseściach prawie nikt nie wie. Może więc lepiej było nie rozdrabniać sił? Trudno powiedzieć.

W każdym razie śmiertelne zagrożenie dla bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych, jakim jest zapowiadane usunięcie ustawowego zakazu wzajemnego łączenia oraz przyłączania do czegokolwiek (już nawet nikt nie zaprzecza, że w istocie chodzi o likwidację), potrzebuje zupełnie innych obrońców: ze związkowymi uprawnieniami do konsultacji ustaw. Na szczęście pojawili się i dalszy ciąg postępowania legislacyjnego musi być już z ich udziałem. To Związek Zawodowy Pracowników Kultury i Sztuki, także NSZZ „Solidarność” oraz Związek Nauczycielstwa Polskiego. Sam ten fakt jeszcze niczego nie gwarantuje. Ale stwarza cień nadziei.

Jacek Wojciechowski

W kilku słowach

■ Minister Bogdan Zdrojewski przeciw łączeniu bibliotek z instytucjami kultury

W dniu 28 grudnia w radiu TOK FM odbyła się dyskusja na temat zakazu łączenia bibliotek publicznych z innymi instytucjami i bibliotekami szkolnymi. W programie „Co z bibliotekami w małych miejscowościach” uczestniczyli Bogdan Zdrojewski, minister kultury i dzie-

dzictwa narodowego, Tomasz Piątek, pisarz, Beata Stasińska, redaktor naczelny W.A.B., Elżbieta Stefańczyk, przewodnicząca Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Minister kultury i dziedzictwa narodowego w trakcie dyskusji opowiedział się m.in.:

- za utrzymaniem bibliotek publicznych przez samorządy i ich finansowaniem,

- przeciw łączeniu bibliotek z innymi instytucjami kultury,
- przeciw likwidacji bibliotek w małych miejscowościach,
- za poprawą sytuacji bibliotek.

Przewodnicząca SBP podtrzymała stanowisko Stowarzyszenia – sprzeciwił wobec zamiaru łączenia bibliotek publicznych z innymi instytucjami kultury, wyrażony m.in. w maju 2009 r. na Krajowym Zjeździe Delegatów SBP oraz w proteście z dn. 18.11.2009 r. skierowanym do ministra kultury i dziedzictwa narodowego.

Całość programu „Co z bibliotekami w małych miejscowościach”: <http://www.tok.fm/TOKFM/0,94037.html>

■ List otwarty do premiera Donalda Tuska w sprawie łączenia bibliotek publicznych

Przed Świętami Bożego Narodzenia liczni pisarze, tłumacze, redaktorzy, wydawcy, bibliotekarze i czytelnicy znaleźli się na liście sygnatariuszy listu do premiera, w którym sprzeciwiają się planowanymi zmianom w polskim systemie bibliotecznym. Po świętach na liście sygnatariuszy znalazło się ponad 2000 nazwisk. W piśmie nawiązano do protestu organizacji bibliotekarskich z obszaru bibliotek i informacji naukowej z dnia 18 listopada, stwierdzając m.in. „Podzielamy obawy polskich bibliotekarzy”. Podkreślono niebezpieczeństwo likwidacji bibliotek jako często jedynych instytucji kultury na wsi.

Źródło: www.rynek-ksiązek.pl

■ Program Rozwoju Bibliotek

Z grudniowego biuletynu PRB dowiadujemy się, że rozpoczęły się szkolenia „Planowanie pracy biblioteki”. W szkoleniu biorą udział zespoły gminne – pracownicy bibliotek, przedstawiciele władz samorządowych i lokalni aktywiści współpracujący z biblioteką. W pierwszej rundzie Programu będzie to w sumie 1835 osób. Podczas szkoleń zespoły wspólnie przeanalizują potrzeby społeczności lokalnej i przygotują się do opracowania i wdrożenia planu pracy biblioteki na najbliższe lata. Po opracowaniu takiego planu pracy, zespoły wezmą udział w wybranych przez siebie szkoleniach specjalistycznych (poświęconych dwóm z następujących ośmiu tematów: promocja czytelnictwa i kultury, praca z dziećmi i młodzieżą, funkcjonalny dostęp do zasobów bibliotecznych, korzystanie z usług e-administracji, informatyka dla grup wykluczonych, usługi i poradnictwo w zakresie multimediiów, wsparcie dla lokalnej samoorganizacji społecznej, ułatwianie dostępu do informacji lokalnej).

Zawierane są kolejne regionalne partnerstwa na rzecz rozwoju bibliotek – ostatnio podpisano w Opolu i Łodzi.

Projekt „Z Danii do Polski – transfer wiedzy i doświadczeń zawodowych” zrealizowany został przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Olsztynie.

W biuletynie rekomendowane są do pobrania i wykorzystania: *Przewodnik po prawie autorskim i prawach pokrewnych w Internecie* <http://www.witrynawieska.org.pl/strona.php?p=125&listretun=148&item=23962&page=&which=all&category=10398&retun=148> oraz poradnik aranżacji bibliotecznych wnetrz w wersji angielskiej *Small ideas for a great change* (Małe pomysły na wielkie zmiany). http://www.biblioteki.org/pl_dla_uczestnikow.6.php

■ O co walczą wydawcy

18 grudnia 2009 r. odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Członków Polskiej Izby Książki. Piotr Marciszuk, prezes PIK, przedstawił ujęte w porządku dziennym najważniejsze zagadnienia, których rozwiązanie podejmuje się Rada Izby w obecnej kadencji. Są to: zmniejszenie liczby egzemplarzy obowiązkowych i zastąpienie ich egzemplarzem elektronicznym, zmiany w prawie autorskim zmierzające do zawężenia pojęcia użytku osobistego oraz podwyższenia opłat z tytułu reprogafii, likwidacja obciążających wydawców opłat na Fundusz Promocji Twórczości, wprowadzenie opłat z tytułu Public Lendig Right, utworzenie Polskiego Katalogu Składowego Książki Polskiej oraz podjęcie decyzji w sprawie projektu ustawy o książce. Zgłoszono trzy projekty uchwał i jeden wniosek i wszystkie zostały przyjęte przez NWZ jednogłośnie. Były to: Uchwała nr 1 o powołanie grupy roboczej ds. opracowania zasad działania rejestru dzieł osieroconych w Polsce we współpracy z europejskimi projektami rejestru ARROW oraz opracowania nowelizacji Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych w zakresie rozpowszechniania dzieł osieroconych i systemu rozliczeń honorariów; Uchwała nr 2 w sprawie zebrania opinii członków PIK o Ustawie o książce oraz o Polskim Katalogu Składowym Książki. Uchwała nr 3 w sprawie podatku VAT, w której zwrócono się do ministra finansów oraz ministra kultury i dziedzictwa narodowego o podjęcie działań zmierzających do utrzymania zerowej stawki podatku VAT na książki oraz zrównania tego podatku na książki elektroniczne i audiobooki od 1 stycznia 2011 r.; Wniosek w sprawie egzekucji wpłat z Funduszu Promocji Twórczości – zgodnie z obowiązującą ustawą o prawie autorskim.

Źródło: *Komunikat PIK z dnia 22.12.2009 r.*

■ Ruszył nowy program grantowy, z którego mogą skorzystać biblioteki

Polskie biblioteki publiczne i organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o granty w ramach międzynarodowego Programu Nowatorskich Rozwiązań dla Bibliotek Publicznych (Public Library Innovation Program, PLIP), realizowanego przez organizację Electronic Information for Libraries (eIFL.net).

Program Nowatorskich Rozwiązań dla Bibliotek Publicznych wspierać będzie działania, które mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców poprzez wykorzystanie nowoczesnych technologii (dostęp do komputerów, Internetu czy narzędzi Web 2.0). Wnioski o granty można składać do 28 lutego 2010 roku. Więcej informacji o sposobie składania ofert i kryteriach ich oceny znajduje się na stronie <http://plip.eifl.net/>

■ Ćwierć miliona polskich obiektów cyfrowych w Europie

Od 11 grudnia 2009 r. w ramach Europejskiej Biblioteki Cyfrowej – Europeana (<http://europeana.eu/>) dostępne są zasoby kilkudziesięciu polskich bibliotek cyfrowych, które skupione są wokół Federacji Bibliotek Cyfrowych (<http://fbc.pionier.net.pl/>) sieci PIONIER. Zasoby te obejmują ponad 250 000 obiektów cyfrowych udostępnionych przez kilkaset instytucji kultury i nauki z całej Polski. Wśród nich znajdują się zarówno cenne skarby naszego dziedzictwa narodowego, jak i ciekawe regionalia czy współczesne publikacje naukowe

i edukacyjne. Zdecydowana większość publikacji dostępna jest dla wszystkich internautów bez żadnych ograniczeń. (...) W grudniu 2009 r., po przyłączeniu polskich bibliotek cyfrowych, liczba obiektów w Europeanie przekroczyła 5 milionów, z czego około 5,5% pochodzi z Polski. (...) Agregatorem polskich zasobów cyfrowych dla Europeany jest Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe (<http://www.man.poznan.pl>), operator sieci PIONIER oraz Federacji Bibliotek Cyfrowych.

(Bożena Bednarek-Michalska)

■ Śląska Biblioteka Cyfrowa w Europeanie

Blisko 3-letnia współpraca instytucji regionu śląskiego pozwoliła na zrepresentowanie śląskiej historii, kultury i nauki, tj. 14 509 dokumentów umieszczonych w ŚBC (12 713 dokumentów tekstowych oraz 1796 obrazów) – w Europeanie. W ramach swoich kolekcji ŚBC prezentuje: dziedzictwo kulturowe Śląska, narodowe, europejskie i światowe dziedzictwo zgromadzone na Śląsku, publikacje regionalne, piśmiennictwo naukowe oraz materiały dydaktyczne. Kolekcje specjalne to: publikacje dotyczące Kresów (szczególnie Lwowa), judaika, masonika oraz publikacje bibliofilskie. Obecnie zasób współtworzą 43 instytucje, tj. biblioteki i wydawnictwa uczelni państwowych i niepublicznych, biblioteki publiczne i inne instytucje kultury. (Aneta Sattława)

■ Dziecięca Książka Roku 2009: po rozdaniu nagród IBBY

17 grudnia 2009 r. w Bibliotece Głównej m.st. Warszawy odbyła się uroczysta gala wręczenia najbardziej prestiżowych nagród w dziedzinie literatury i grafiki książkowej dla dzieci i młodzieży – „Książka Roku” – przyznawanych od 21 lat przez Stowarzyszenie Przyjaciół Książki dla Młodych – Polską Sekcję IBBY. Zwycięzcami 21. edycji Konkursu Książka Roku 2009 zostały: *Magiczne Drzewo. Czerwone Krzesło* Andrzeja Maleszki, *Bardzo biała wrona* Ewy Nowak, *Mój pierwszy alfabet* Elżbiety Wasieczkińskiej i *Podręczny NIEporadnik. Do czego nie służy młotek* z ilustracjami Pawła Pawlaka.

Źródło: www.press.pl z 10.12.2009

■ Zmiany w JHP BN

Od stycznia 2010 roku będą stopniowo wprowadzane znaczące zmiany w słownictwie JHP BN i metodyce opracowania przedmiotowego mające na celu uproszczenie opisu przedmiotowego i usprawnienie opracowania. W związku z planowanymi pracami prosimy przedstawicieli bibliotek, które stosują JHP BN i pobie-

rają rekordy wzorcowe hasel przedmiotowych rozwinętych, o kontakt z Anną Stolarczyk, kierownikiem Pracowni JHP BN: email: a.stolarczyk@bn.org.pl lub tel.: 22 608-24-45.

Źródło: Biblioteka Narodowa, data dostępu 18.12.2009

■ Kolporter wprowadza czytnik e-booków

Kolporter Info SA rusza jutro z projektem eClicto pozwalającym na specjalnym czytniku przeglądać e-booki. Na razie nie można na nim czytać gazet i czasopism. Czytnik (o wymiarach 118x188x8,5 mm) i oprogramowanie będzie do kupienia za pośrednictwem serwisów eclicto.pl i kolporter.pl za 899 zł. Cena obejmuje urządzenie i pakiet 100 e-booków dla użytkowników. Pozostałe tytuły będą do kupienia w internetowej księgarni eclicto.pl. W sumie w chwili uruchomienia projektu biblioteka ma mieć ok. 800 tytułów. Kolporter Info posiada umowy z ok. 40 wydawnictwami (m.in. W.A.B., Zysk i Replika). – Codziennie będzie przybywało od kilku do kilkunastu tytułów – mówi Łukasz Głuchowski, koordynator projektu eClicto.

Źródło: www.press.pl z 10.12.2009

■ Cyfrowość bibliotek i archiwów – prezentacje prelegentów dostępne

Konferencja „Cyfrowość bibliotek i archiwów” odbyła się w dniach 26-27 listopada 2009 r. w Bibliotece Narodowej. Organizatorami byli: SBP oraz BN przy wsparciu merytorycznym IINiSB UW. Prezentacje dostępne są na stronie internetowej Biblioteki Narodowej.

■ Zaprosili nas

B-ka Śl. na spotkanie z Andrzejem Mencwłem (16.12.09), wystawę „Stany Zjednoczone w polskiej historiografii i publicystyce 1764-1919” (grudzień 2009) ● IINiB UJ na XVI Konferencję Naukowo-Edukacyjną „Biblioteki, informacja, książka: interdyscyplinarne badania i praktyka w 21 wieku (W dziesięciolecie śmierci prof. dr hab. Wiesława Bienkowskiego)” (7-8.06.09) ● Koordynatorka projektu Wolne Lektury na konferencję „Wolne Lektury – szkolna biblioteka internetowa nowej generacji” w BN (16.12.09) ● Książnica Beskidzka na grudniaowe promocje książek Książnica Beskidzka ● WBP w Lublinie do udziału w sesji literackiej „W stulecie urodzin Józefa Łobodowskiego” i uroczystości wręczenia nagród w VI Ogólnopolskim Konkursie Poetyckim im. J. Łobodowskiego (14.11.09), uroczyste odsłonięcie tablicy upamiętniającej 70. rocznicę śmierci Bolesława Sekutowicza (22.12.09).

Z wielkim żalem i smutkiem zawiadamiamy, że w dniu 8 stycznia 2010 roku zmarł

dr Mieczysław Szyszko

długoletni Dyrektor Biura Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, nauczyciel akademicki, członek SBP.

Odszedł wspaniały Człowiek, zasłużony dla rozwoju Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i polskiego bibliotekarstwa, sprawiedliwy i cierpliwy przełożony.

Wyrazy szczerego współczucia
Rodzinie

składa Redakcja „Bibliotekarza” i Wydawnictwo SBP

Obserwując realia (Jan WOŁOSZ)	1
Artykuły	2
Jadwiga SADOWSKA: Na marginesie zarządzania – kariera w bibliotece	2
Ryszard TURKIEWICZ: Dlaczego giną bibliotekarze? – refleksyjnie	5
Jan CIECHORSKI: Prowadzenie działalności gospodarczej przez bibliotekę publiczną	9
Beata WIECZORKOWSKA: Bibliografia Zawartości Czasopism od 2010 roku	11
Marian SKOMRO, Ewa BABIŃSKA: Duszpasterstwo bibliotekarzy w Gdańsku – spokojna kontynuacja	13
Sprawozdania i relacje	15
Konferencja „Bibliotekarz – zawód czy powołanie?” – kilka uwag o wizerunku, tworzeniu i kształtowaniu kadr w bibliotekach (Anna WAŁEK)	15
Konferencja „Działalność wydawnicza bibliotek w czasach konwergencji mediów” (Stanisława WOJNAROWICZ)	17
25. Spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej przy ZG SBP (Marzena PRZYBYSZ)	19
Przegląd publikacji	22
Z oficyny wydawniczej SBP (Marzena PRZYBYSZ)	22
Sygnały o nowych publikacjach (Violetta POMIANOWSKA)	23
Z żałobnej karty	25
Irena Grabowska (5.10.1919 – 9.04.2009) (Danuta KONIECZNA, Piotr GRABOWSKI)	25
Prawo biblioteczne	27
Udostępnianie przez biblioteki publiczne informacji publicznych (Rafał GOLAT)	27
Nowa siatka plac dla bibliotekarzy (Lucjan BILIŃSKI)	28
Czy to próba aktywizacji działalności legislacyjnej resortu kultury? (Lucjan BILIŃSKI)	31
Narodowy Instytut Audiowizualny (Lucjan BILIŃSKI)	31
Z życia SBP (Marzena PRZYBYSZ)	32
Convening on Strengthening Library Associations	32
European Congress on e-inclusion: technology and beyond in public libraries	32
Obchody Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich	32
Jubileusz SBP w regionie łódzkim	33
Klub pod Otwartą Księgą	33
Grudniowe posiedzenie ZG	33
Realizacja <i>Strategii SBP</i>	33
Aktualia (Jacek WOJCIECHOWSKI)	34
W kilku słowach	34
Watching Realities (Jan WOŁOSZ)	1
Articles	2
Jadwiga SADOWSKA: On the Margin of Management – Career in a Library	2
Ryszard TURKIEWICZ: Why Do Librarians Perish – Some Reflective Thoughts	5
Jan CIECHORSKI: Running Business Activity by Public Library	9
Beata WIECZORKOWSKA: Index to Periodicals from 2010	11
Marian SKOMRO, Ewa BABIŃSKA: Ministry to the Librarians in Gdansk – quiet continuation	13

Events and Reports	15
Conference „Librarian – Profession or Mission?” – Several Remarks Regarding Personnel Image, Creation and Development in Libraries (Anna WALEK)	15
Conference „Publishing Activity of Libraries in Times of Media Convergence” (Stanisława WOJNAROWICZ)	17
25th Meeting of the PLA Working Group for Regional Bibliography Questions (Marzena PRZYBYSZ)	19
Review of Publications	22
From the PLA Publishing House (Marzena PRZYBYSZ)	22
New Books Flash (Violetta POMIANOWSKA)	23
Obituaries	25
Irena Grabowska (5.10.1919 – 9.04.2009) (Danuta KONIECZNA, Piotr GRABOWSKI)	25
Library Law	27
Access to Public Information in Public Libraries (Rafał GOLAT)	27
New Pay System for Librarians (Lucjan BILIŃSKI)	28
„Is it an Attempt to Activate Legislative Activity of Ministry of Culture?” (Lucjan BILIŃSKI)	31
National Audiovisual Institute (Lucjan BILIŃSKI)	31
From the PLA (Marzena PRZYBYSZ)	32
Convening on Strengthening Library Associations	32
European Congress on e-inclusion: Technology and Beyond in Public Libraries	32
Celebration of International Day of Book and Copyright	32
PLA Jubilee in Łódź Region	33
Open Book Club	33
December Meeting of the PLA Managerial Board	33
Realization of PLA Strategy	33
Current Events (Jacek WOJCIECHOWSKI)	34
In a Nutshell	34

BIBLIOTEKARZ

Czasopismo wydawane przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich oraz Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy

Komitet Redakcyjny: Helena BEDNARSKA, Lucjan BILIŃSKI, Sylwia BŁASZCZYK, Stanisław CZAJKA, Marcin DRZEWIECKI (przewodniczący), Bolesław HOWORKA, Małgorzata JEZIEWSKA, Katarzyna MATERSKA, Irena SUSZKO-SOBINA, Ryszard TURKIEWICZ

Redaktor naczelny: Jan WOŁOSZ (tel. 0-694 463 656; e-mail: jan.wolosz@o2.pl).

Sekretarz redakcji: Marzena PRZYBYSZ (tel. 022 608-26-81, e-mail: m.przybysz@bn.org.pl)

Tłum. na jęz. angielski: Małgorzata WALESZKO. **Redaktor techniczny:** Elżbieta MATUSIAK

Skład i łamanie: Ewa KOSSOWSKA-SALAŃSKA. **Projekt graficzny okładki:** Katarzyna STANNY

WYDAWNICTWO



Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
00-335 Warszawa, ul. Konopczyńskiego 5/7, tel. 827-52-96
Dyrektor Wydawnictwa – Janusz NOWICKI
e-mail: wydawnictwo@sbp.pl

„Bibliotekarz” jest dostępny online w Kujawsko-Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej (<http://kpbce.umk.pl/dlibra/publication?id=17777>).

Prenumeratę „Bibliotekarza” można również zrealizować w Dziale Promocji i Sprzedaży Biura ZG SBP, Al. Niepodległości 213, 02-086 Warszawa, tel. (22) 825-50-24, fax: (22) 825-53-49, e-mail: sprzedaz@sbp.pl
Konto SBP: Millennium 70 1160 2202 0000 0000 2814 5355

Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c., Kozerki, ul. Marsa 20, 05-825 Grodzisk Mazowiecki
Nakład: 2100 egz. ISSN 0208-4333. Indeks 352624

CZYTAJCIE NASZE CZASOPISMA NAUKOWE

PRZEGLĄD BIBLIOTECZNY – kwartalnik

Najstarsze polskie czasopismo bibliotekarskie o charakterze naukowym. Ukazuje się od 1927 r. Jeden z najlepszych periodyków z dziedziny bibliotekoznawstwa w Europie. Zapewnia możliwość publikacji i wymiany poglądów całemu środowisku bibliotekarskiemu oraz ludziom nauki związanym z naszym zawodem.

Świadectwem wysokiego poziomu tego pisma jest decyzja z 2007 r. ministra nauki i szkolnictwa wyższego o umieszczeniu tytułu na liście czasopism punktowanych i przyznanie najwyższej punktacji (6 pkt.) w grupie polskich czasopism naukowych.

ZAGADNIENIA INFORMACJI NAUKOWEJ – półrocznik

Od 1993 r. czasopismo jest wydawane przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich oraz Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego. Jedyne periodyki naukowe z tej tematyki w Polsce. Decyzją ministra nauki i szkolnictwa wyższego od 2007 r. czasopismo punktowane (4 pkt.).

Gwarancją otrzymania czasopism jest prenumerata. Oprócz firm dystrybucyjnych działających na rynku wydawniczym można prenumerować **bezpośrednio** u wydawcy, czyli u nas. Zapraszamy!

Dział Promocji i Kolportażu SBP

Al. Niepodległości 213

02-086 Warszawa

Zamówienia: tel: (22) 825-50-24

faks: (22) 825-53-49

e-mail: sprzedaz@sbp.pl

WYDAWNICTWO

SBP



**KUPUJĄC U NAS WSPIERASZ
STOWARZYSZENIE
BIBLIOTEKARZY POLSKICH**

NASZ PARTNER STRATEGICZNY

ALEPH Polska Sp. z o.o.
ul. Kossaka 7
01-576 Warszawa
tel./fax: (022) 839 83 18
www.aleph.pl
www.exlibrisgroup.com



Aleph Polska
automatyzacja bibliotek

ExLibris

The bridge to knowledge

Maciej Dziubecki
m.dziubecki@aleph.pl

ALEPH Polska Sp. z o.o. powstała w marcu 2001 roku. Wcześniej (od roku 1992) była Działem Wdrożeń systemu bibliotecznego Aleph® w firmie TCH Systems S.A. Obecnie jest jedynym dystrybutorem systemu Aleph oraz innych produktów firmy Ex Libris™ (MetaLib®, SFX®, DigiTool®, Verde®, Primo®) w Polsce i działa jako biuro serwisowe dla polskich użytkowników tych systemów.

Ex Libris Group jest wiodącym światowym dostawcą wysokiej jakości systemów dla bibliotek, centrów naukowych i muzeów. Zintegrowane systemy biblioteczne Aleph® oraz Voyager®, będące sztandarowymi produktami firmy znalazły użytkowników w ponad 3000 instytucji w 62 krajach. Aleph jest wiodącym na rynku oprogramowaniem do automatyzacji bibliotek uniwersyteckich, publicznych, narodowych, naukowych jak również konsorcjów, sieci krajowych i wielkich korporacji.

W ostatnich latach Ex Libris wprowadził na rynek cztery nowe produkty, wyznaczające kierunek rozwoju nowoczesnego oprogramowania dla bibliotek: MetaLib, portal zapewniający dostęp do szeroko rozumianych zasobów informacji naukowej, SFX, system powiązań do źródeł informacji, DigiTool, system zarządzania obiektami cyfrowymi oraz Verde system do skutecznego zarządzania wyborem, oceną, zakupem i obsługą (wznowieniem lub rezygnacją z prenumeraty) elektronicznych baz danych i czasopism.

Najnowszy produkt, Primo, to system skupiający w jednym miejscu dostęp do wielu aplikacji, w sposób niewidoczny dla końcowego użytkownika. Jeden interfejs, rozszerzone możliwości wyszukiwania, jedna lista wyników, dostęp do materiałów z różnych źródeł i systemów w jednym miejscu.

ExLibris Primo

Primo® firmy Ex Libris™ to zaawansowane rozwiązanie do odkrywania i dostarczania informacji. Zapewnia ono czytelnikom nowoczesny i wygodny interfejs do wszelkich lokalnych i zdalnych źródeł informacji. Primo zostało stworzone po to, by biblioteki mogły oferować swoim użytkownikom usługi dopasowane do ich potrzeb i dostarczać relewantne informacje szybko i wydajnie, niezależnie od czasu i miejsca, w których są potrzebne.

Sprawdź jak działa Primo w Bibliotece Królewskiej Danii: <http://search.kb.dk/beta/>

Sprawdź jak działa Primo w The University of Iowa: <http://smartsearch.uiowa.edu/>

N O W O Ś Ć !

RYNEK KSIĄŻKI W POLSCE 2009

Najnowsza edycja w PIĘCIU tomach!

W sprzedaży już w listopadzie!

WYDAWNICTWA • DYSTRYBUCJA • POLIGRAFIA • PAPIER • WHO IS WHO

RYNEK KSIĄŻKI W POLSCE

2009

Łukasz Gołębiowski
Kuba Frołow
Paweł Waszczyk
Tomasz Nowak
Piotr Dobrołęcki
Ewa Tenderenda-Ożóg

Patronat medialny

 RZECZPOSPOLITA

w w w . r y n e k - k s i a z k i . p l





DO WSZYSTKICH TYCH, KTÓRZY SIĘ KSZTAŁCĄ LUB DOSKONAŁĄ



Życzymy Wam sukcesów w nauce

Pamiętajcie o tym, że **WYDAWNICTWO SBP** jest dla Was. Publikujemy większość literatury Wam potrzebnej. Autorami tych książek są sprawdzeni praktycy, dydaktycy i naukowcy. Co roku wydajemy kilkanaście pozycji książkowych. Z każdym rokiem nasza oferta jest bogatsza.

Polecamy nasze czasopisma

Znajdziecie w nich wszystko co aktualne i najważniejsze w bibliotekarstwie i informacji naukowej.

BIBLIOTEKARZ Indeks 352624. Miesięcznik o charakterze fachowym i naukowym. Ukazuje się od 1929 r. Czasopismo wydawane przez SBP oraz Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy.

PORADNIK BIBLIOTEKARZA Indeks 369594. Miesięcznik instrukcyjno-metodyczny. Ukazuje się od 1949 r. Czasopismo wydawane przez SBP.

ZAGADNIENIA INFORMACJI NAUKOWEJ Od 1993 r. czasopismo wydawane przez SBP oraz Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego jako półrocznik.

PRZEGLĄD BIBLIOTECZNY Czasopismo naukowe ukazujące się od 1927 r. niezbędne dla całego środowiska bibliotekarskiego. Od 2004 r. wydawane wyłącznie przez SBP. Kwartalnik.

EBIB. Elektroniczna Biblioteka i Biuletyn EBIB Wychodzi w formie elektronicznej od 1999 r. Działa w strukturze SBP od 2001 r.
Adresy: <http://www.ebib.info>; ebib.redakcja@oss.wroc.pl



**KAŻDĄ KSIĄŻKĘ I CZASOPISMO NASZEGO WYDAWNICTWA
możesz zamówić:**



Pisemnie: Dział Promocji i Kolportażu
02-086 Warszawa, Al. Niepodległości 213
Telefonicznie: (022) 825 50 24, 608 28 26; Faks: (022) 825 53 49
e-mail: sprzedaz_sbp@wp.pl

Oferujemy Państwu także sprzedaż odręczną w dwóch punktach: w Wydawnictwie SBP Warszawa, ul. Konopczyńskiego 5/7 oraz w Dziale Promocji i Kolportażu Al. Niepodległości 213. Staramy się zważywszy na status materialny środowiska bibliotekarskiego utrzymywać ceny na poziomie niskim i średnim, a część pozycji wydajemy na zasadzie *non profit*.

**KUPUJCIE U NAS!
BEZ NASZYCH KSIĄŻEK ŚWIAT BIBLIOTEKARSKI BYŁBY UBOŻSZY**